

Déli Hírlap

Redacția și administrația:
FIMIȘOARA, I., Piața Brătianu No. 3.
Telefon: 28—10.

GAZETA MAGHIARILOR
DIN BANAT

Nr. cererii de insc. în Reg. publ. per 934/1938
Trib. Timișoara
Redactor resp. DR. VÁRNAY ELEMÉR

Nem indul német offenzíva a nyugati fronton

A háborús felek kerülék a jövátéhetetlen cselekményeket

Londonban Mussolini béketervét várják

Elsüllyedt egy 28 ezer tonnás angol csatahajó

Londonból jelentik: A német sajtó heves támadása ellenére Londonban az a benyomás kerekedett felül, hogy Németország további várakozásra szánta el magát és nem készíti elő nagyobb offenzívát. Az Evening Standard francia katonai szakértőjétől kapott nyilatkozat szerint az is lehetséges, hogy

a nyugati fronton minden marad a most tapasztalható szélesben, mert mindkét fél visszaretten a támadás kockázatától.

Londonban különben a semleges közvetítést még mindig nem tartják egyesek kizártnak. Azt várják, hogy az új londoni olasz nagykövét Mussolini miniszterelnök terjedelmes béketervét viszi magával. Lloyd George 24 pacifista képviselő támogatásával béketanácsot alakított és a béketanács az azonnali béketárgyalások megindítását követeli. (Dunaposta.)

Rómából jelentik: Az olasz sajtó értesülése szerint Németország részéről tartják magukat Mussolini miniszterelnök legutóbbi felhívásához, hogy a hatalmak ne indítsanak olyan katonai akciókat, amelyek jövátéhetetlen cselekményekre vezethetnek. Ezért Berlinben a legerősebben cáfolják azokat a híreket, hogy a német vezérkar egységes támadásra készül fel a Siegfried vonalakon. (Dunaposta.)

Olaszország előzetes hozzájárulás nélkül nem indít békeakciót

Rómából jelentik: A katolikus Avvenir véleménye szerint Olaszország csak az esetben vállalkozik a békeközvetítésre, ha lépésének eredményességét valószínűvé teszi, hogy mindkét fél valóban kívánja ezt a közvetítő lépést.

ményességét valószínűvé teszi, hogy mindkét fél valóban kívánja ezt a közvetítő lépést.

Az lapok tartózkodnak Chamberlain beszédének kommentálásától

Vatikánvárosból jelentik: Az Osservatore Romana, a Vatikán hivatalos lapja, Chamberlain beszédéről azt írja, hogy azt alaposan mérlegelték és tanulmányozták, mielőtt megszerkesztették volna. A katolikus hivatalos lapja is leszögezi, hogy a népek szabadságban és biztonságban akarnak élni.

Az olasz lapok általában tartózkodnak az angol miniszterelnök beszédének kommentálásától. Az olasz lapok londoni tudósítói jelentik, hogy Nagy-Británia fővárosában érzik a háború viharának közeledését. (Rador.)

A BÉKEOFFENZÍVA VÉGET ÉRT

Párisból jelentik: (Dunaposta.) A francia közvéleményt még mindig élénken foglalkoztatja Chamberlain angol miniszterelnök legutóbbi alsóházi beszéde. Egybehangzóan az a vélemény alakult ki, hogy a beszéd végérvényes formában elutasítja

Hitler kancellár békejavaslatát. Megállapítják, hogy Chamberlain beszéde, mely tökéletesen fedi a francia álláspontot, véget vetett Hitler kancellár békeoffenzívájának. Azt a végkövetkeztetést vonja le a közvélemény, hogy mindaddig nem lehet Európában békéről tárgyalni, míg szilárd alapokra helyező ajánlat nem érkezik.

„A FRANCIÁK ÉS ANGOLOK VALASSZANAK MÁS KORMÁNYT“

Berlinből jelentik: (Dunaposta.) A Völkischer Beobachter foglalkozik Chamberlain miniszterelnök beszédével és ezzel kapcsolatban többek között ezeket írja:

Németország Olaszországgal és Oroszországgal együtt véglegesen rendezte Közép- és Kelet Európát. Nyugateurópában Németországnak semmiféle követelni valója nincsen. †

Külföldieket soroznak az angol hadseregbe

Londonból jelentik: (Rador.) Hore Belisha hadügyminiszter a sajtó képviselői előtt kijelentette, hogy a francia hatóságok az expedíciós hadseregnek a La Manche csatornán való átszállítását Trafalgar óta a legnagyobb angol tengeri győzelemnek tartják. A háború első hat hetében a németek óriási vereséget szenvedtek a Balti tengeren. Utjukat dél felé is elzárták. Kérdéses, hogy vajon nyugaton támadásba kezdenek-e. Az bizonyos, hogy hatalmas csapatszámok érkeztek a francia frontra. Belisha még kijelentette, hogy Angliában

nem szerveznek olyan idegenlégiót, ami Franciaországban jól bevált. Minden külföldi beléphet az angol hadseregbe, ha rendelkezik a belügyminisztérium jóváhagyásával. Ha a különböző korosztályok bevonuló parancsot kapnak, nagyon fogunk örülni, — folytatta az angol hadügyminiszter — ha közöttük idegen állampolgárok is lesznek. Ezek ugyanabban a bánásmódban fognak részesülni, mint az angol állampolgárok. Ami a nemzetiséget illeti, megkülönböztetés Angliában nincsen. Csúpan a lengyelek és csehek fognak külön hadsereget alkotni,

Az angol hadügyminiszter közölte, hogy ezentúl minden korosztály behívásánál az illető korosztályba tartozó, Angliában élő külföldieket is behívják. A külföldiek ugyanolyan bánásmódban részesülnek, mint az angol állampolgárok.

NÉHÁNY NAP MULVA BEKÖVETKEZIK A NÉMET TÁMADÁS?

Londonból jelentik: (Rador.) A Reuter ügynökség katonai munkatársa közli: Sem a franciák, sem a németek Hore Belisha nyilatkozatának megjelenéséig nem tudták, hogy milyen nagy az angol expedíciós haderő. Az angol haderőt a németek eddig még nem is támadták meg és így akadálytalanul elérhették a kijelölt állásukat. A franciaországi angol hadsereg most készen áll, hogy visszautastítsa azt az offenzívát, amelyre Hitler elhatározta magát. Az esztendő vége felé közeledve az idő, nem lesz alkalmas nagyobb katonai műveletek számára, de Hitler nem várhat tavaszig, míg a szövetségeseknek bőven van idejük. Ebből az a következtetés vonható le, hogy a német támadásnak néhány napon belül be kell következnie.

Elsüllyedt egy nagy angol hadihajó

Londonból jelentik: Az angol tengernagy hivatal közli, hogy a Royal Oak nevű angol páncélos cirkáló ellenséges támadás következtében elsüllyedt. A hadihajó 28.150 tonnatartalmú volt, 1914-ben épült és 1000 főnyi legénységgel rendelkezett. Az életben maradtak jezzüket, amint azt lehetséges, azonnal közölni fogják. (Radiopress.)

ÓRIÁSI ÉRTÉK PUSZTULT EL A ROYAL OAKON

A Reuter ügynökség jelenti, hogy a Royal Oak páncélos cirkáló legénysége háború idején 1350 főből állott. Fegyverfelszerelése a következőkből állott: 8 darab 38.1 centiméteres, 12 darab 12.5 centiméteres, 8 darab 10.2 centiméteres, 4 darab 4.7 centiméteres és 16.4 centiméteres öblű ágyú és 15 gépfegyver.

Az 1918 évi világháború után ezt a páncélos cirkálót teljesen újjaalakították és különleges berendezésekkel látták el a torpedótámadások elleni fokozott védelemre.

A Havas ügynökség szerint a most elsüllyesztett Royal Oak páncélos cirkálót 1934—36-ban alakították át. Megerősítették a hajó páncélburkát. A hadihajó sebessége 23 tengeri mérföld volt. Az elsüllyesztett cirkáló legénységének 15 tagját partra szállították, míg a többi megmenekült érkezését várják. A Royal Oak a világháború idején részt vett a jütlandi tengeri ütközetben és a spanyol polgárháború idején egy ízben szintén tűzvonalba került. Fedélzetén egy repülőgépet is vitt magával.

A hajó katasztrófájával kapcsolatosan megemlítik, hogy az elmúlt év novemberében ezen a páncélos cirkálón szállították Angliából hazájába az elhunyt Maud norvég királynét. A hajót 1914-ben építették és 1936-ban nagyobb arányú javításokat eszközöltek rajta, mintegy 1 millió font értékben. A Royal Oak egyébként a tizenegyedik olyan hajó, amely ezt a nevet viseli. Az elsőt 1663-ban építették. Az elmúlt esztendőben VI. György angol király a flotta megtekintése alkalmával erre a hajóra is el látogatott. Érdekes még megemlíteni, hogy 1937-ben a Royal Oak-ot a valenciai kikötőben ágyúvés érte, amelynek következtében a parancsnok, két tiszt és két tengerész megsebesült. Ugyanabban az esztendőben a hajó ellen szabotázs kísérletet meg. (Rador.)

Német kérdés Churchillhez

Londonból jelentik: A Reuter ügynökség a Royal Oak elsüllyesztésével kapcsolatban megjegyzi, hogy a Couragouse angol repülőgép anyahajó elsüllyesztése után ez a második súlyos vesztesége az angol hajóhadnak.

A Német Távírtati Iroda az angol hadihajó elsüllyesztéséről szóló jelentést szintén közli és felteszi a kérdést, hogy mikor hajlandó Churchill elismerni a Couragouse repülőgép anyahajó kívül a második repülőgép anyahajó elsüllyesztését és adna-e választ arra a több ízben megismételt kérdésre, hogy vajjon hol tartózkodik jelenleg az Ark Royal repülőgép anyahajó.

EGY ÖTEZER TONNÁS ANGOL HAJÓ IS ELSÜLLYEDT

Londonból jelentik: (Rador.) A haditengerészetiügyi minisztérium bejelentette, hogy a Heronspoor nevű 5200 tonnás angol hajót tengeralattjáró támadta meg és elsüllyesztette. A hajó teljes személyzetét a Prezident Harding nevű amerikai óceánjáró vette fedélzetére.

A PENTEKEN ELPUSZTULT NÉMET BÚVÁRHAJÓK

Párisból jelentik: A Havas ügynökség jelentése szerint a tegnapi elsüllyesztett két német tengeralattjáró az óceáni hadműveletekre alkalmazott külön típusú búvárhajó volt.

AZ ANGOL LÉGIERŐ VESZTESÉGE

Londonból jelentik: (Rador.) A haditengerészetiügyi minisztérium tegnap adta ki a légi hadsereg ötödik veszteséglistáját. Ebben a listában huszonnégy halott, tizenöt eltűnt szerepel. Az eltűntek közül három valószínűleg szintén meghalt.

KÉNYSZERLESZÁLLÁST VÉGZETT EGY FRANCIA REPÜLŐGÉP

Rómából jelentik: Egy francia bombavető repülőgép, amely Korzika irányába tartott, kényszerleszállást végzett Szardiniaiban. A hét főből álló legénységét az olasz hatóságok internálták. (Rador.)

LEZÁRULTAK A LENGYELORSZÁGI HADMOZDULATOK

Berlinből jelentik: A német véderőfőparancsnokság hivatalos jelentése a következő: Keleten a Bug-menti utolsó szakaszok megszállásával lezárultak a német-orosz érdekhatar felé irányuló mozdulatok. — A nyugati arcvonalon gyenge tűzérési tevékenység foly. Légiharcok során Schleiden, Darobersteinnél és Mayennél három ellenséges repülőgépet lelőtünk, anélkül, hogy veszteségeink lettek volna. (Radiopress.)

Luxemburgból jelentik: A Havas távirati iroda közli, hogy a Saar és a Mosel mentén fekvő helységeket egymásután kiüritik. Ezekből a helységekből még a vámhivatalokat is elköltöztetik. (Rador.)

Hétvégi kirándulás

Írta: SIMON RENSHAW.

Watson barátom fürkésző tekintetét végigjártatta rajtam és így szólt:

— Cimborám, ijesztenő zöld a szemed. Tönkreteszed magad az örökös munkával. Legalább a weekendet egészséges mozgással, a szabadban kell eltöltened.

Megdöbbenve néztem Watsonra. Mi lehet, hogy hírtelen ilyen gyöngéden érdeklődik a fizikai jólétem iránt? Ez egyáltalán nem felelt meg a természetnek. Különben sem tartottam őszinte barátomnak. De az utóbbi napokban valóban gyakran nyomást éreztem a nyultagyom tájékán és már magam is arra gondoltam, hogy egy kis mozgás bizony nem ártana. Csak azt nem értettem, hogy mindez miért izgatja hírtelen Watsont, akivel az utóbbi hetekben kissé feszültebb is lett a viszonyom, amióta rájöttem, hogy erősen udvarol Eileennek. Eileen félig-meddig — sajnos, inkább félig-meddig — menyaszonnyom volna, amennyiben megkértem a kezét és ő gondolkodási időt kért. És azóta már három ízben találkoztam velük együtt, már tudniillik Watsonnal és bájos, szeszélyes szerelmemmel.

Kitérő választ adtam:

— Hiszen magam se bánnék egy kis hétvégi kirándulást, de hol kezdjem a dolgot?

— Van egy ötletem — felelte Watson — kérem alatt egy kifogástalan állapotban levő motorkerékpárt kínáltak nekem. Vedd meg. Tudod, hogy sportember vagyok. Szívesen vállalom, hogy vezetem a motorkerékpárt és te odaülés mögém. Jól belémfogdölzöl és repülünk ki a szabadba, a legszebb helyekre.

Egy percig gondolkodtam. Valóban gyakran néztem irigykedve a motorkerékpáron tovaszárguló párokat. Nem mondom, hogy nem szívesebben válasz-

Berlinből jelentik: Hitler birodalmi vezér huszonnégy óra óta ügyszólván megszakitás nélkül sorozatosan tanácskozik a birodalom politikai, katonai és gazdasági vezetőivel. Semleges megfigyelők kijelentései szerint a megbeszéléstől fontos döntéseket várnak. A tanácskozások eredményeiről a nyilvánosság ma, vagy holnap szerez tudomást. Illetékes német helyen kijelentik, hogy Németország senkit sem kért fel közvetítésre. Dietrich sajtófőnök az amerikai újságírók előtt tett nyilatkozatában pedig csak magánvéleményének adott kifejezést.

Berlinből jelentik: Keitel tüzérségi tábornok, a német vezérkar főnöke és Halder tábornok péntek este hosszabb tanácskozást folytattak Hitlerrel. (Rador.)

A FRANCIA JELENTÉS

Párisból jelentik: A francia nagyvezérkar hivatalos jelentése a következő: Az éjszaka nyugodtan telt el. A Moseltől keletre elterülő vidéken mindkét részről tüzérségi akció volt. (Radiopress.)

Himler elutazott Olaszországból

Milánóból jelentik: (Rador.) Himler, a német birodalmi rendőrség főnöke, aki szerdán érkezett Milánóba, pénteken visszautazott Berlinbe.

Lindbergh a kiviteli tilalom mellett

Newyorkból jelentik: Lindbergh ezredes, a világhírű repülő, most mondotta el második rádióbeszédét

az amerikai beavatkozás ellen, amelyet 133 amerikai rádióállomás közvetített. Beszédében Lindbergh az amerikai semlegesség végrehajtására konkrét indítványok: tett. Mindenekelőtt követelte a kiviteli tilalom kimondását a fegyverműveletekre és hadianyagokra, valamint a repülőgépekre.

Tisztán a védekező jellegű fegyvereknek, mint a légharító agyúknak eladását kívánja megengedni.

Meg kell tiltani szerinte az amerikai hajóknak, hogy a hadviselő államok javára árú szállítsanak. Meg kell tiltani azt is, hogy a hadviselőket hitelbe vásárolhassanak. Végül az ezredes erőlyes szavakkal szállt szembe a jelenlegi fegyverkezési kiviteli tilalom felfüggesztésének tervével. (Radiopress.)

TAFT ELNÖKJELÖLT RÁDIÓBESZÉDE

Newyorkból jelentik: (Dunaposta.) Taft szenátor, aki a republikánus párt elnökjelöltje, rádióbeszédet tartott, amelynek során kijelentette, hogy az 1940-ben meginduló elnökválasztási harcban a republikánus párt a béke pártja lesz. Hangsúlyozta, óvni kell az Egyesült Államokat, hogy az európai konfliktusba beleavatkozzanak.

Csak a GRAND HOTEL

LAFAYETTE-ben lakjon Bucarestben
Központi tekvés. Komfort. Olcsó. Otthonos
Calea Victoriei No. 11. - Telefon 3-3410

SOSNOVSZKY PÁRISBAN

Párisból jelentik: Sosnovszky lengyel tábornok Párisba érkezett. Sosnovszkynak sikerült vezérkari főnökével és két altisztjével október negyedikén átkelni a határon, miután kétszáz kilométert tett meg az orosz hadsereg háta mögött. (Rador.)

AZ ELSZÁZI AUTONOMISTÁK BÜNERE

Párisból jelentik: (Dunaposta.) A letartóztatott elzászi autonomista képviselők ügyében lefolytatott vizsgálat megállapította, hogy az önkormányzatot propagáló párt pucessot akart végrehajtani és önálló elzászi kormányt akartak alakítani. A nagyszabású politikai biúrperben tovább folyik a vizsgálat.

NÉMET BÚVÁRHAJÓK AZ AMERIKAI PARTOKNÁL

Washingtonból jelentik: (Rador.) Öt vagy hat idegen búvárhajó működik a Carraibi tengeren, a hol a német-lengyel háborút megelőzően három héttel már megjelentek. Ezeket jelentette ki a kamara pénzügyi bizottságának elnöke Shnyder szenátor, aki most tért vissza ellenőrző útjáról az amerikai tengerpartvédelmi központokból. Shnyder hangsúlyozta, hogy ezt a hírt több órhajó kapitánya és a felderítő repülőgépek személyzete erősítették meg. Shnyde nem volt hajlandó a tengeralattjárók nemzetiségét kifejezetten elárulni, de megérthette mindenki, hogy ezek csak német búvárhajók lehetnek és utánpótlást a tengeren kapnak.

ÚJ TANKELHARÍTÓ AZ UNIÓBAN

Londonból jelentik: Washingtonból jelentik, hogy újrendszert tankelhárító agyúval sikeres kísérleteket folytattak. Az agyú 85 milliméteres átmérőjű és hatszáz méteres távolságról három lövéssel elpusztít egy három és féltónnás pánccal. (Rador.)

ELMARADT CHAMBERLAIN RÁDIÓBESZÉDE

Londonból jelentik: A Reuter hírszolgálati ügynökség közli, hogy Chamberlain miniszterelnök szombat estére tervezett rádióelőadása elmaradt. (Rador.)

tottam volna Eileent, mint Watson utitársnak. De ha bármi okból ilyen ajánlatot tesz nekem, már csak azért is elfogadom, mert ha ott ülök mögöttem, legalább biztos vagyok abban, hogy nem csavarog valahol Eileen körül.

Megvettem az „alkalmi” motorkerékpárt és Watson velem egy autósiskola gyakorló pályáján két délután tréningozott. Kezdetben kétségbeesetten kapaszkodtam Watson barátomba, de már másodsor eléggé jól éreztem magam. Elhatároztuk, hogy szombat délután hétvégi kirándulásra megyünk.

A megállapított időben és helyen egy óra hosszat hiába vártam; Watson barátomnak és a motorkerékpáromnak nyoma sem volt. Elmentem a garázsba és ott megtudtam, hogy Watson egy fiatal hölgyvel, akit Eileennek szólított, két órával előbb elrobogott a garázsból.

Mélyszéles keserűség fogott el, csak az a tudat vigasztalt, hogy az álnok becsapás nem vezethet semmi jóra, mert Eileen nagyon ideges, kényeskedő lány, aki nem fogja sokáig kibírni a motorkerékpár hátsó nyergén. Remek gondolatom támadt. Sohase vezettem motorkerékpárt, ezért voltam kénytelen a hátsó ülésel beérni. De az autózéteshez értem. Elmentem Stanwellhez, közös barátunkhoz, akinek autókölcsönző garázsba volt és elmondtam neki a bajomat.

— Arra gondolok — mondtam —, hogy tőled egy hónapra autót bérelnék és azzal meglepem őket valahol a kirándulásom. Biztosra veszem, hogy amint Eileen a szén autót meglátja, a faképnél hagyja Watsont a hátsóüléses motorkerékpárjával és visszafelé hozom.

Stanwell nagyon megdicsért a ravasz ötletemért és szívesen vállalta a rendelkezésemre. Nem volt ugyan hajtási igazolványom, de ehátároztam, hogy megkockáztatom a kalandot önökül.

A következő weekendre megszereztem a ga-

rázs kocsimosóját, aki kileste és elárulta Watson és Eileen útitervét. A várakozásomban nem csalódtam: mintegy óránnyira Londonból, egy útszéli vendéglő előtt megpillantottam a motorkerékpáromat, a melyet egy jellegzetes szépségihibájáról azonnal megismertem. Behajtottam az autómmal a vendéglő udvarára, kiszálltam és bementem az ivóba. Nem vettem észre és így megfigyelhettem, hogy a hangulat nagyon viharos. Odá léptem hozzájuk és vidáman üdvözöltem:

— Örülök, hogy találkoztunk — mondtam —, remélem, jól bevált a kerékpárom.

— A te motorkerékpárod? — kérdezte meglepetten Eileen —, hiszen Willy azt mondta, hogy az övé.

Watson barátom lángvörös arccal hebegett valamit, de én nem firtattam tovább a dolgot, hanem így szóltam.

— Autót akarok venni. Egy remek kocsit próbálok most ki. Ha akarsz — tettem hozzá Eileenhez fordulva — megintánlak autót vezetni.

— Ó köszönöm — felelte Eileen —, nagyon kedves vagy, megnezem a kocsidat.

Azzal kiment az udvarra, míg én hátramaradtam és alaposan megdöntem a véleményemem Watsonnak.

Az udvarról hírtelen motor berregés hallatszott. Az ablakhoz szaladtam. Eileen az autómra éppen kifordult a kapun. Amint meglátott az ablaknál, visszakiáltott.

— Mulassatok jól.

Hogy ne legyek kénytelen gyalog visszabaktatni Londonba, kénytelen voltam Watson mögé ülni a motorkerékpárra. Csak utólag tudtam meg, hogy Eileen mindkétlőnkét bolondított, mert már hete óta autózéteset tanul Stanwell barátunktól, aki még meg is fizettette velem az autóbérlést és 16 nevetelt a két lefőzött vetélytárs leégésén.

1940. október 16.

A szakszervezetek növekedése a demokrata hatalmak mellett

Berlinből jelentik: A nemzetközi szakszervezetek szövetségi irodája Walter Citrone elnöklelet tartott, amelyen Franciaország, Belgium, Hollandia és Anglia kiküldöttei jelentek meg. Betegsége való hivatkozással távolmaradójuk és Dánia kiküldöttei. A tanácskozás után egyhangulag határozatot hoztak, a szerint felhívást intéznek az összes államunkasságához és abban a francia és angol munkásokkal való szolidaritást fejezik ki, a totális államok ellen harcolnak. A szakszervezetek szövetsége a kiáltványban kijelenti, hogy a demokrata népek mellett áll.

Nyissa ki szemét!

Mindig előfordul, hogy utánzatok kerülnek a piacra, amelyeket mint olcsóbb „aspirin” ajánlanak. Azonban ezek egyike sem „aspirin” és használatuk egészségére hátrányos következményekkel járhat.

ASPIRIN

TABLETTA

csak a »Bayer« KERESZTTEL valódi!

Felavatták a Román Turisztikai Hivatal konstantinápolyi fiókját

Bucurestből jelentik: Szombaton délelőtt 10 óráig különös ünnepélyességgel avatták fel a román turisztikai hivatal helyiségeit. Stoica Vesile követ beszédet tartott, amelyben a román-barátságot hangsúlyozta és a két ország tulajdonképpen a jövőben való együttműködését. Iskormányzója válaszában kijelentette, hogy

a török hatóságok minden támogatást megadnak Romániának a követ által vázolt kérdésben. 11 órakor három filmet játszottak le, amely Románia szépségeit ismertette. Utána a román követ szépen villámszöveget adott, amelyen az első felkötöttök II. Carol királyra és Izmet Inonu török köztársasági elnökre mondták. (Rador.)

Hétfőn ünnepli az ország Carol király öfelsége születésnapját

A Nemzeti Ujjászületési Front felhívása

Bucurestből jelentik: A Nemzeti Ujjászületési Front az alábbi felhívást intézte az ország népéhez: Október tizenhatodiká öfelsége II. Carol király születésnapja. Ez nemzeti ünnep, amelyen huszmilán lélek egyesül abban a gondolatban, hogy szerezzen a mindenhatóhoz, adjon hosszú életet és egészséget a mi királyunknak. Ezen a napon az ország lakossága vegyen részt szeretett uralkodónk születésnapján. A fővárosban az Ateneul Roman pártisztermében a Front délután négy órakor nagy ünnepet rendez, amelyen Argetoianu miniszterelnök vezetésével megjelennek a kormány tagjai. Ezen napon az időben valamennyi tartomány székében a királyi helytartó és a Front tanácsának képviselői jelenlétében hasonló gyűléseket fog tartani. Románok! Ez az örömműnk alkalmat kell, hogy a lelkek felemelkedésére. Valamennyien legyenek egyek abban, hogy kimutassuk az ország vezetője előtt szeretetünket, hódolatunkat és elismerésünket, amelyet minden percben körülvesz a mi királyunkat.

N. Cornateanu, V. Valcovici, Sliviu Dragomir, a Nemzeti Ujjászületési Front vezértitkárai.

Argetoianu miniszterelnök együttműködést keresi a magyarsággal

A Népközösség vezetősége feltárta a miniszterelnök és a szakminiszterek előtt a magyarság sérelmeit

1940 január 1-ig meghosszabbították az állampolgári jelentkezést

Kolozsvárról telefonálják: A szeptember 21-iki memorandummal kapcsolatosan, amely az utólagos kiegészítésekkel együtt a száz oldalt meghaladja.

Bánffy Miklós gróf, a Magyar Népközösség elnöke vezetésével a magyarság szaktanácsadói és képviselői több látogatást tettek a hét folyamán a kormány tagjaival. A Gafencu külügyminiszternél tett látogatás után a magyarság képviselői Dragomir Sliviu dr. kisebbségi minisztert keresték fel, akivel hosszabb eszmecsere folytattak a kisebbségi szabványrendelet és a január 17-én létrehozott frontbizottsággal kapcsolatban. Ez alkalommal be-

adványt nyújtottak át azok végrehajtása, illetve teljesítése érdekében. A beadványban szereplő több, mint ötven kérdés közül — a kisebbségi miniszter válasza szerint — számos máris elintéztet nyert. Ilyenek: a kongrua, a királyhágómelléki református egyházkerület, az aradi evangélikus szuperintendencia elismerése, a katolikus egyház perei, az állampolgársági törvény végrehajtása, a Premonstráti-rend erdőügye, a csiki magánjavak ügyében való helyszíni tárgyalás. A kisebbségügyi miniszter közölte, hogy a csiki magánjavak ügyének tárgyalásán személyesen is részt vesz. A lefolytatott megbeszélések értelmében a magyarság képviselői állan-

dó összeköttetésben maradnak az egyes szakminiszterekkel.

Bánffy Miklós gróf, Szász Pál dr., Teleki Ádám gróf, Bartha Ignác dr., Kovács Károly és Soós István dr.

kihallgatáson jelentek meg Argetoianu miniszterelnöknél,

annak hivatalbalépése után. A miniszterelnök figyelmébe ajánlották a magyar népkisebbség elintézésére váró kérdéseit.

Kérték a miniszterelnöktől az alsóbb közigazgatási tisztviselők felvilágosítását a kormányban a kisebbségekre vonatkozó rendelkezéseiről,

mert gyakran összhangban nem álló magatartást tanúsítanak. Figyelmébe ajánlották az állampolgársági, a katonai rekvirálás és más nagy jelentőségű kérdéseket. A miniszterelnök az üdvözlő szavak, valamint az elhangzott kérések meghallgatása után kijelentette, hogy a maga részéről is

az együttműködést akarja.

Tisztában van egyes kérdések fontosságával és kérte, hogy a magyar képviselők álljanak szoros együttműködésben az egyes szakminiszterekkel és amennyiben nem intéznek el az ügyeket, forduljanak bizalommal hozzá, tekintsek őt bírónak.

Bánffy Miklós gróf később ismét megjelent a miniszterelnöknél, akinek két emlékiratot nyújtott át az állampolgárság utólagos megszerzése ügyében. A beadványban azt kéri, hogy mindazokat, akik a főhatalomváltáskor Románia területén éltek, minden további nélkül tekintsek román állampolgároknak.

Továbbá könnyítsék meg a határidőt. Argetoianu miniszterelnök közölte, hogy Bánffy Miklós gróf és Szász Pál dr. régebbi intervenciójának eredményeképpen

az október 27-ig kitűzött határidőt a kormány 1940. január 1-ig hosszabbította meg.

Október 13-án Bánffy Miklós gróf és Mikó Imre dr., a Magyar Népközösség főtitkára, Radian propagandaügyi miniszternél jelentek meg, akivel a cenzúrával kapcsolatban sérelmeket beszélték meg. A miniszter egyes konkrét esetekben azonnal intézkedett, egyebekben pedig

a legmesszebbmenő támogatását ígerte meg a kisebbségi sajtó részére.

Sikerrel járt el a Magyar Népközösség a határmenti zónákban foganatosított egyes rendkívüli intézkedések ügyében is. Ennek eredményeképpen a pénteki minisztertanács úgy döntött, hogy

a határmenti zónákban a lakbérszerződéseket nem kell Bucurestibe felterjeszteni látogatás végett, hanem a helyi hatóságok érvényesíthetik azokat.

Október 13-án Szász Pál dr. és Bartha Ignác dr. Cornateanu földművelésügyi miniszternél jelentek meg. A magyarság képviselői az EMGE működéséről, az új céhtörvény-rendeletéről, a mezőgazdasági mozgósításról tárgyaltak a miniszterrel, aki ígéretet tett, hogy a határmenti zónák mezőgazdasági mozgósításának ellenőrzésére felügyelőt küld ki.

Szász Pál dr. és Soós István dr. Baran Coriolan belügyi miniszternél jelentek meg és az adminisztrációt arra kérték, hogy az okmányokba helyezett kisebbségi jegyzőket vagy helyezték Erdély más részébe, vagy nyugdíjazták őket. Az adminisztráció kedvező elintéztet helyezték kilátásba.

**NEURALGIA
FEJFAJÁS
HÜLES ELLEN**

ANTINEURALGIC

JANOL

Kapható gyógyszerárakban és drogueriákban

A lump bolygó:

**A Vénusz, amely akkor kel,
amikor a többi csillag
nyugvóra tér**

Mi az a Bolyai, Corvina és Konkolya?

A csillagok világa talán már a kultúra első lépcsőfokára hágó ember képzeletét is izgatta. Előzetesen és misztikus, tehát kifejlődött a másik misztikummal, a jövővel való kapcsolata. Találkozunk az asztrológiával minden korban, amikor értelem és hit, tudomány és babona harcoltak. Amerikában és Franciaországban pedig napjainkban új divatra éledt. Asztrológus-hírességek ismert európai és világnevek viselőiről állítottak össze horoszkópokat, a melyek széles körben cirkulálnak, reményeket tüzelnek, de abban a hibában szenvednek, hogy a vessző elhelyezésétől függ értelmük. *Ibis, redibis... Ibis, redibis...*

Ki adhat feleletet arra, hogy mit szabad hinni és mit nem? A tudós.

Magas hangon énekelnek a fogaskerekék, ahogy a kocsi a hegyre kapaszkodik és megszámlálhatatlan hunyorgó szemével pislog fel a város a svábhegyi éjszakába. A vasrácsos csillagda kapujánál nyikorog a fék.

— Dr. Lassovszky Károly igazgató urat keresem.

Tágas, kétrészes dobozszoba, velem szemben a tudomány embere. Rokonszenves fiatal arc. Nem így képzelem a tudóst. Sem bodros oroszlánsörény, sem merész sasorr. De talán a szemében van valami, amiből érzik, hogy a földi lét lehetetlenül röpké perceknek tragédiái nem jutnak el hozzá, hisz évmilliókban és fényévekben számol.

NINCS OKOZATI ÖSSZEFÜGGÉS

Nyugodt gesztusokkal illusztrálja Lassovszky dr.: — A tudomány természetesen tagadja, hogy az egyes emberek jövője a csillagok állásából vagy járásából kiolvasható. Nincs és nem lehet okozati összefüggés a születés pillanatában uralkodó csillagzat és az újszülött sorsa között. De hogy a kozmikus erők igenis befolyásolják az életet és az egész sorsot — az vitathatatlan tény, csak hogy ez nem egyesekre vonatkozik, hanem mindenkire, minden organikus lényre egyaránt, illetve azok sorsközösségére, akik a földet benépesítik. Példa erre a Nap, minden élet forrása. Érdekes egyébként az elmeorvosok megfigyelése, hogy bizonyos kozmikus jelenségekkel egyidejűen az ideg- és elmebajások néha veszedelmesen nyugtalanok.

— Beszéltem egy „tudományosan képzett” asztrológussal. Azt mondotta, hogy jóslásai ötven százalék értékűek. Mit felelek erre? Én pontosan az ellenkezőjét fogom állítani és jóslani annak, amit ő állít és jósol. És mi lesz az eredmény? Ugyanaz. Tudniillik a másik ötven százalék. De azért az asztrológia egy szempontból mégis pozitív érték. Ugyanis annak, aki a hisz kenyi lelkektől pénzt kap érte.

— Nagyon szeretnek Keplerre hivatkozni, aki megjósolta Wallenstein halálának hónapját. De jóslott számára olyan kritikus évet is, amit Wallenstein nem várhatott meg, mert közben meghalt. Kepler sajátmarának is jóslott, azonban jóslata semmiképpen sem akart teljesülni. Nekem is jóslottak — ugyan-

ilyen eredménnyel. Az emberi sors, a jövő eltalálható vaktükökalapon, de ki nem számítható soha és semmi körülmények között.

— Az asztrológia, a jóslás semmi összefüggésben sincs azzal, hogy — mint már mondtam — a kozmikus erők hatása alatt állunk, mégpedig állandóan. Erről egyébként egyik kollégám, Detre László dr. ír most könyvet.

Lassovszky igazgató hangja messzire halkult. Összekulcsolt keze kinyílik, ráhull a bőrfotóje, megmarkolja. feláll. Mosolyogva mondja:

— Nézz meg kissé a mi világunkat, majd Kulin kollégám megmutatja.

VIGYÁZZ, HA JÖN A HERMES!

Kulin György tanár úr, fiatal csillagász, már közelebb áll ahhoz a típushoz, mely a közönség képzeletében a tudós figurájaként él. A hideg szél meglobbantja haját, miattal a gicces holdvilággal csüszőzött kerten átgyünk. A kupolás kis kerek alaprajzi épület ajtaja kinyílik, lépésről lépésre fel, vaskorlátos körpalló közepén — hogy úgy mondjam — ugrásra készen guggol a hatalmas teleszkóp. Villamosmotor jajaát zúgása, szünylik a félgömb-tető, újabb zúgás, felemelkedik a padozat, néhány rejtélyes manipuláció és Kulin tanár úr magmutatja a Saturnust. Csodálatos gyűrűjével állandó kedvező látványok a csillagvizsgáló vendégeinek. Rajta csodálkoznak a legszívesebben. A holdkráterek pontosan olyanok, mint amilyeneknek az angol illusztrált folyóiratok fotográfiái mutatják. Közben Kulin tanár úr elmondja, hogy a magyar csillagászok által fefedezett három kisbolygót nemrég tartották keresztvíz alá. Az egyik *Bolyai*, nagy matematikusunk emlékére, a másik, a tudománykedvelő Corvin Mátyás tiszteletére, a *Corvina*, a harmadik a csillagvizsgáló alapító Konkoly-Thege Miklósról a *Konkolya* nevet kapta. Kulin tanár úr szerényen elhallgatja, hogy ő volt az, aki ezt a három kisbolygót főfedezte és rajtuk kívül még vagy tízet.

— Egyébként — mondja Kulin — érdekes vendéget várunk: a *Hermest*. Ez a rejtélyes bolygó, mely 1937. októberében az egész világot rettegésben tartotta, mert ijesztő közelségbe jutott földünkhez. Sajnos, csak öt nap állt rendelkezésünkre, hogy figyelhessük, ez pedig kevés idő ahhoz, hogy pályáját kiszámítani lehessen. Öt nap után eltűnt. Az akkor végzett számítások szerint most októberben esedékes ismét. Jön-e és ha jön, olyan nagy földközelségben száguld-e el mellettünk, vagy talán még közelebb, mindegyre rövidesen választ kapunk. Mindenestre érdekes, hogy a *Hermes* járt idáig a legveszedelmesebb földközelségben.

A Vénusz iránt érdeklődöm. A válaszból kiderül, hogy a Vénusz mostanában akkor kell, amikor a többiek lefelecsúsznak és akkor tér nyugvóra, mikor más jónévelt csillagok felkelnek. Kulin tanár úr azt mondja, hogy ez így rendben van.

Szinte hangtalanul sühan lefelé a kocsí. Elgondolkodom azon, amit Lassovszky mondott. Persze, hogy igaza van. De azért jó volna tudni, mit hoz a jövő. (b. a.)

Finnország erős hite

Amikor a Moszkvába induló finn küldöttség Helsinki repülőterén megjelent, hogy beszálljon a repülőgépre, az egybegyűlt hatalmas tömeg némán, némolyan és megilletődve vette körül a politikusok. Nem éljenzettek, nem tüntettek, és kifakadás sem hangzott el, ilyesmire idegen emek az egészséges, józanéletű és févilágosodott szellemű népnél. Hanem egyszerre, mintegy adott jeltre, hangzott az ősi Luther-ének:

Erős várunk nekünk az Isten...

Ezer és ezer torok énekelte dhatatosan és meggyőzően ezt a kissé komor, de fohással erősen telt dalt, amelyet Luther Márton énekel 1521-ben, amikor a worms-i birodalmi gyűlés elé idézték. Luther Márton óva intették, hogy maradjon otthon, de a reformátor ezzel felelt: Erős várunk nekünk az Isten. Elkör született meg ez a csodálatos ének, melynek fenséges zenéjét szintén Luther Márton szerette. És most a finnek, amikor elküldték Moszkvába politikusaikat, hogy tárgyaljanak az oroszokkal, ugyanazt a Luther-dalt énekeltek, talán ugyanolyan hittel, mint énekelte Luther 1521-ben, mielőtt elment Worms városába, amely neki ugyanazt jelentette, mint most a finneknek Moszkva.

A nagy európai drámai színjáték legújabb tragikus főszereplője Finnország. Ez az óriási terület fekvő, de alig négy milliós állam. Amikor Finnországról hallunk, vagy olvassuk, mindjárt eszünkbe jut az a kevés, amit erről a távoli országról tudunk. Fővárosuk Helsinki, amit azelőtt Helsingforsnak neveztek, vagy nemzeti époszuk a Kalevala, amelynek eredete ismeretlen évszázadokba nyúlik vissza, hisz zeneszerzőjük, Sibelius, akinek szerzeményeit a dióból halljuk és gondolunk Nurmira, a csodafutó meg a többi olimpiai bajnokra és a jövő évi olimpiásra, amelyre két esztendeje olyan céltudatosan szorgalmasan készülődik Helsinki, de amely előláthatóan elmarad. És mindjárt bevallhatjuk, hogy keveset tudunk Finnországról, mert nem az „Erdő” tette világhírűvé ezt a földet, amelyet a túrták oly előszeretettel keresnek fel, hanem a finn magas kultúrája, becsületessége, társadalmi berendezkedésének fejlettsége. Kis színtelt Európa szélen palettáján. Hét évszázada él ez a marcolnyi területen hitben, magasabb erkölcsökben, sokáig halccva svédekkel, majd orosz elnyomatásban és eszébe évtől szabadon. És most ezt a fiatal szabaddot fenyegeti a szomszédos óriás, az egyre terjedő, felelmetes és kifürkészhetetlen Oroszország.

Van valami mélyen meghatós és megrázó abban, hogy a finnek nem komponáltak nemzeti himnusz vagy szilaj harcaldát, amely lelkesíteni tudja a tmeget, pedig eseményekben gazdag történelmük bizonyára sok emlék van. Ez a protestáns állam, mely a reformáció tisztító tüzében edződött mi Luther Márton Istenben bízó énekét választotta nemzeti dalának, ez világoslátója szomorúságában, ez reményét kétségbeesésében, Isten a bizalom, az ervár. Moszkva a többi Balti-állam után most érdeklőre kíváncsi sorozni a Baltikum legműveltebb, lezsebb és legkultúraltabb földjét, Finnországot is. Politikusaikat magához kérte tárgyalásra, de a kis állam helyzete nehéz. Amikor az óriás és a törpe szeszálhoz ülnek, a tanácskozás érdekében előre lehet tudni. Moszkva feltételeket szab és Helsinkinek kell azt fogadnia, mert beláthatatlan sokaságú szjetrepülőgépek keréig a magasban és ezermű tank a bögése alatt remeg a föld. És Finnország mégis nem, mint ahogy hétszáz esztendőn keresztül ismét. A szabadság vágya erősebb a csüggedésnél, hit szilárdabb a félelemnél. Mialatt a repülőgépek magasba emelkedtek, hogy elvigye a finn politikusokat Oroszországba és mialatt a Luther-ének utal daljofszólánya még a levegőben rezgett, már átrátszen állottak Helsinki pályaudvarán a vonatok, hogy gyűjék a menekülőket, mert Helsinki készül a védelemre.

Miben bízik Finnország? Ez a kérdés vibrál minden újságolvasó szeme előtt. Hogyan gondolhat ezen a százallani a négy milliós nemzet a százezeres millió birodalommal? Nehéz erre a kérdésre felelni. Talán nem is lehet. A finneknek nincsen nagy flottájuk erős hadseregük. Húsz esztendő óta önállósága alá nem fejeverkezésbe álltak a pénz, hanem egyetemesket, kutató intézeteket, kórházakat, iskolákat, sportpályákat és szép városokat építettek. Hensinkite Viipuriban, Aoban és Tempereben a sztratégia és számított komoly tántárgynak, inkább az orvosi mérnöki, bölcséleti, jogi, ipari és kereskedelmi tudományokkal foglalkoztak. Nincsenek villámhábrá cöljaira alkalmas hadoszázályai, de van hit, melyhez renáületlenül ragaszkodik és ebben is lehet bízni.

1939-ben, a hitnélküli idők vérvízvárában, valóságos mementóként hangzik a világ lelkiismeretfá a helsinki repülőterén felszendülő ének:

Erős várunk nekünk az Isten...

(K. S)

A külpolitikai helyzet a németországi jelentés szerint

1.

Kedden reggel futótűzként terjedt el Berlinben egy álhir. Egymásnak adták az emberek a telefonkagylót, uccákon ezzel üdvözölték egymást a járókelők, mindenki biztosat tudott, hallotta, vagy legalább is beszélt valakivel, aki hallotta a rádióban. A fantasztikus gyorsasággal elterjedt álhir nem mondott se többet, se kevesebbet, mint hogy Chamberlain és az angol kormány megbukott, a hadviselő államok pedig tíznapos fegyverszünetet kötöttek; voltak, akik tízenyolc hónapról tudtak, de egyben megegyezett egész Berlin: a háborúnak most vége lesz. Csengtek a követéseken a telefonok, izgatottan várta Berlin a különkiadásokat és a furcsa álhírt természetesen sehol meg nem erősítették. Vége aztán a német rádió foglalkozott a hírrrel. Megállapította, hogy az angol információs minisztérium és az angol titkos szolgálat terjesztette el a hírt, hogy nyugtalanságot hintsen el a német közvéleményben. A közönség körében ugyan kicsit furcsának találták, hogy angol minisztérium terjessze el saját miniszterelnöke bukását, de fő a dologban az volt, hogy a hír nem igaz s kár volt korán örüvendeni a háború végének.

A háború, amelyet Németországra kényszerítettek, változatlan kitartással folyik tehát tovább.

2.

A Frankfurter Zeitung a balti államok helyzetével foglalkozik és a svéd gazdaságot kényelmes karosszékben ülő emberrel hasonlítja össze, akinek könyöke alatt az egyik támaszték eltörik. A lap az eltört támaszték alatt az angol közgazdasági érdekeket érti és azt írja, hogy svéd gazdasági körök sajnálkozó pillantásokkal már félig búcsút vettek ugyan a nyugattól, de egyelőre nem tudják még eldönteni, hogy a balti államközösséghez akar-nak-e tartozni. A lap reméli, hogy a svéd közgazdaság, amely üzleti érdekeiben mindig a valóság talaján állt, a szükséges ugrást legalább gazdasági téren, rövidesen megteszi. A lap ezt a cikket az Aaland szigetek kérdésében felmerült új helyzettel kapcsolatban írja és megállapítja azt is, hogy ebben az ügyben a birodalom és a Szovjet júliusban még ellenkező táborban álltak. Ugy látja a helyzetet, a svédeknek most választaniuk kell, mert egyrészt az angol üzletfelet a blokád és a német ellenrendszabályok miatt elveszítik, másrészt pedig le kell vonniuk a szükséges következtetéseket, amelyek a keleteurópai területek újrendezésével kapcsolatban merültek fel.

A Deutscher Volkswirt augusztusi számában még azt írta, hogy a skandináv államok új, minden eddigénél nagyobb konjunktúra előtt állanak. Az ipar rekordszerű eredményekkel dolgozik. A svéd behozatal első helyén Németország állt, 21.66 százalékkal, a svédek kivitelében viszont Anglia volt első helyen 23.35 százalékkal.

A balti államok eddigi életének a Szovjet színpadra lépésével úgy látszik egyelőre vége van.

3.

Litvánia 1928. óta Vilnát tekintette hivatalos fővárosának és ezt alkotmányában is kifejezte. A lengyel ultimátum, amelyet 1936. tavaszán intéztek Litvániához, nem változtatott ezen a felfogáson s a Szovjet, hallgatólagosan bár, de elismerte a litvánok elvi fenntartásait. Most, mialatt Oroszország imperializmusa a Balti-tenger államai körében okoz ciadalmakat, váratlanul teljesült Litvánia régi álma és visszakapta Vilnát. A német sajtó egyöntetűen üdvözi a megegyezést. A kovni lapok berlini jelentések szerint különkiadásban számolnak be az eseményről és Európa újjárendezéséről innak; úgy vélik, hogy a Vilna-vidék visszacsatolása a szovjet-orosz keleteurópai politikának logikus következménye.

4.

A Börsenzeitung kopenhágai tudósítója jelenti, hogy Londonból hírek érkeztek a török-orosz megállapodásról. Eszerint Saracioglu elfogadta az oroszok követelését és hajlandó lezárni a Dardanellákat az összes államok hadihajói előtt, a fekete-tengeri hatalmak flottáinak kivételével. Itt két eset lehetséges. Vagy sikerült az oroszoknak Saracioglut az angol-francia orientációtól eltéríteni, amely eddigi értesülésünk szerint nem túlságosan valószínű, vagy a moszkvai megbeszéléseken sikerült a külügyminiszternek egy olyan tárgyalási bázist találni, amelynek során úgy az angol-francia, mint az orosz érdekeket sikerült a megköthető megállapodásban összehangolni. A Dardanellák elzárása abban az esetben ugyanis elvi jelentőségű marad, ha egyrészt Oroszország, másrészt Anglia és Franciaország a közeli jövőben nem gondolnak olyan háborús fordulatra, amelynek során idegen hadihajók megjelenésével kell a Dardanellákban számolni. A mennyiben a török-orosz szerződést, nem feltétlenül persze titkos záradékokat, nyilvánosságára hoz-

zák, abból következtetéseket lehet majd levonni a moszkvai külpolitika irányait illetően.

5.

Hollandiából érkező jelentések szerint a holland kivitel 66 millió forintra esett a múlt havi 92 millióról. A holland behozatal viszont 127 millióról 106 millió forintra csökkent.

6.

A Kasseli hatóságok elrendelték, hogy a fiatalok 16 évtől lefelé, este kilenc órától reggel hatig nem mehetnek ki az utcára. A rendelet megokolása ismeretlen.

7.

A Deutsche Allgemeine Zeitung az élelmiszerjegyekről írott tudósításában megjegyzi, hogy a vajtermelés szempontjából öröndetes tény, hogy az ivásra szánt tej fogyasztása egyharmadával visz-

Aranyér? Vigyázzal!

Az aranyér váratlanul jelentkezik és hamar rosszabbodik, ha nem kezeljük idejében. Gyakran megtörténik, hogy amikor már gyógyulni kezdünk, a fájdalom újra jelentkezik a fájdalom. Használjon már az első jeleknél Goedecke féle Anusol végbélkúpokat, amelyek gyorsan enyhítik és mindig sikeres hatását az egész világon ismerik. Kérdezze meg orvosát.

Anusol-Goedecke

szacsett, ami viszont a vajtermelésben 11 százalékkal emelkedést idézett elő.

A lekvárgyáraknak ezután hat különféle lekvárt szabad csak gyártaniuk. A. B. T.

Macsek közvetíti a magyar-jugoszláv megegyezést

Párisból jelentik: A magyar-jugoszláv közlekedésről érkező római táviratot közöl a Havas ügynökség. E szerint Olaszország politikai körében a közeli jövőre várják a magyar-jugoszláv megegyezést, amely jelentős közéleti jelentéssel Magyarország és Jugoszlávia között. A megegyezés létrejöttében egy olasz és egy horvát személyiség működik közre. Hír szerint Macsek

dr., helyettes miniszterelnök vállalta a program gyors megoldását. Belgrádi olasz körökben rámutatnak annak a megbeszélésnek nagy jelentőségére, amelyet Pál jugoszláv kormányzóherceg a belgrádi magyar követvel, illetve a magyar követ Cvetkovics miniszterelnökkel és Cinczár Markovics külügyminiszterrel folytatott. (Duna-posta.)

„Amit eddig vallottam, az nem igaz, én vagyok a gyilkos“

Megfizették és magára vállalta a gyilkosságot. — Nővérei leplezték le a bűnös szállodai portást.

Bucurestiből jelentik: Szenzációs fordulat következett be egy gyilkossági bűnpert tárgyalásán. A fővárosi büntetőtábla most kezdte tárgyalni Radu Ionescu bucurestii szállodatulajdonos és bűntársainak bűnügyét és ennek során az egyik vádlott visszavonta előbbi vallomását és azt állította, hogy a szállodatulajdonost ártatlanul keverte a bűnügybe.

Mintegy két évvel ezelőtt történt, hogy Vizitiu Ana 40 éves nő, aki Radu Ionescu szállodatulajdonos vadházastársa volt,

lakásán meggyilkolva találták.

A nyomozás eredményeképpen a szállodatulajdonost, ennek Nedelcovici George nevű portását és Paiss Nucit, a portás vadházastársát, letartóztatták. Ezek bevallották, hogy

a bűntényt Radu Ionescu követte el a portás segédletével,

hogy megszabaduljon Vizitiu Annától. Paiss Nuci csak a bűntény végrehajtása után vett tudomást arról és miután a történetek nem hozta nyilvánosságra, ellene is folyamatba tették a bünyügyi eljárást. A gyilkosság főtárgyalására az ifovi büntetőtábla előtt most került a sor és mint már említettük, az ügyben szenzációs fordulat következett be. A főtárgyalás megnyitása után Petrescu elnök Vladescu Ionel ügyvédnek, Radu Ionescu szállodatulajdonos védőjének adja meg a szót.

— Mi készítette magát arra — fordul a védő Nedelcovichhoz —, hogy a vizsgálat elején azt állítsa, hogy Radu Ionescu hagyta el először a gyilkosság színhelyét, majd pedig a tábla előtt azt mondta, hogy együtt távoztak?

Nedelcovici vádlott: Amit eddig vallottam, abból semmi sem igaz, Radu Ionescu nem volt jelen a bűnténynél és nem bűnös.

Védő: Radu Ionescunak tudomása volt a bűntényről?

Vádlott: Nem. Nem tudta, hogy meg akarom ölni Vizitiu Annát. Valóban az az állítás is, mintha a gyilkosság végrehajtásáért nekem pénzt ígért volna.

Védő: Akkor miért mondotta a vizsgálóbíró, hogy Radu Ionescu is segédkezett a gyilkosság végrehajtásában?

Vádlott: Azt hittem, így könnyebben szabadulok.

Caton főügyész: Nedelcovici, mondja meg, miért ölte meg Vizitiu Annát?

Nedelcovici: Paiss Nuci követelte, hogy eltartsam és ezért pénzre volt szükségem. A gyilkosság

estjén is azzal küldött el hazulról, hogy pénzt szerezzek neki. Egyedül és csak

azért végeztem vele, hogy a Nuci eltartásához szükséges pénzhez hozzájussak.

Ezután elmondotta, hogyan hajtotta végre a bűntényt. Az éjjeli órákban bezörgött az áldozathoz azzal, hogy Radu Ionescuhoz Ploestiből vendégek érkeztek, akiknek számára szobára van szükség. Miután a mit sem sejtő asszony az ajtót kinyitotta, piszkavassal fejbevágtá, majd késsel hátszúrta. Miután az áldozat segítségért kezdett kiabálni,

zsineget csavart a nyaka köré és megfojtotta.

Ezután a lakást teljesen felforgatta, pénzt azonban nem talált. Nedelcovici George kihallgatása után az elnök közölte, hogy a tárgyalás folytatását november 13-ra halasztja.

A közönség már elhagyta a tárgyalótermet és a letartóztatásban lévő vádlottakat már elvezették, amikor váratlan esemény történt. Az elnöknek ugyanis néhány perccel ezután megjelent Nedelcovici két nővére, akik azonnal kihallgatásukat kérték és közölték, hogy

szenzációs vallomást kívánnak tenni.

Petrescu elnök a kérést teljesítette és nyomban intézkedett, hogy a vádlottakat ismét vezessék a tárgyalóterembe és az ügyvédek is értesítették. A Paule, a szállodatportás egyik nővére eskü alatt ezeket vallotta:

— Most délután is fivérem közölte velem, hogy felkereste őt Radu Ionescu két rokona, akik

pénzt adtak át neki azzal, hogy a gyilkosságot vállalja magára.

Amikor egy hónappal ezelőtt fivéremet a vacarestii fogházban meglátogattam, elmondotta nekem, hogy a gyilkosságot Radu Ionescuvval közösen hajtotta végre.

Nedelcovici vádlottat szembesítik a nővérel, a volt szállodatportás azonban megmarad amellett, hogy Radu Ionescu ártatlan. Most a másik nővér tesz vallomást. Az egyik fővárosi körház alkalmazottja és 1000 lei havi fizetésből állandóan támogatta fivérért. Nedelcovici azonban egyre több pénzt követelt. Néhány hónap óta levelet kapott tőle a fegyházból és ezekben a levelekben állandóan 1000—1500 leit kért tőle. Azzal fenyegetődzött, hogyha nem kapja meg a pénzt, úgy a gyilkosságot magára vállalja. Közölte még a tanu, hogy ezeket a leveleket kész a bíróságnak bemutatni.

CHOPIN FRÉDÉRIC FRANCOIS

Hogyan költött a Mester? Életének utolsó napjai és halála, melynek most van kilencvenedik évfordulója

Chopin zenei alkotásainak létrejöttéről a mester meghitt barátja: George Sand ezeket jegyezte fel naplójában:

Bámulatos, hogy milyen gazdagon népesítették be a zenei gondolatok Chopin agyát. Fenséges harmóniakból felépített motívumait, csodás témáit hosszas elmélkedés nélkül, szinte játszva könnyedséggel vetette papírra. Elragadó zenei gondolatok, gyönyörű témái a zongora mellett születtek, vagy séták közben ötlöttek fel agyában, invenciójának kincsesházában. Ilyenkor hazasietett, hogy zongorája mellett sebtiben leírja kompozícióit és hosszasan elrövedezzen „álmainak szövészéke” mellett...

Szerzeményeinek javarésze igazi „Klein und Feinkunst”. A rendkívül értékes „Préludes”-ök, a pompás mazurkák, a bájjálateli keringők mind-megannyi valódi gyöngyszemei a zongorairodalomnak, a balladák, noktürnök, etűdök és versenyművek hervadhatatlan örökéletű alkotások. De amilyen könnyedén ontotta magából Chopin isteni műsája a szebbnél-szebb témákat, annál súlyosabb gyötrelmet jelentett a mester számára azoknak kidolgozása, művészi megformálása. Mert Chopinról is — csakúgy mint Beethovenről — el lehet mondani: hogy valóságos „birokharca két géniuszával” komponálás közben. Egy-egy nagyobb opuszának kidolgozása alatt gyakran napokon keresztül bezárkózott szobájába, hol izgatottan járt fel-alá. Ha a munka nehézkesen haladt előre, akkor Chopin sírva fakadt, kétségbeesetten tördelte szét tollát vagy íróját, irásán szüntelen törött, egy taktuson néha húszszor is javított. Este aztán a szakadatlan munkától holtfáradtan rogyott ágyába és másnap reggel bámulatreméltő állhatatossággal kezdte újból az egészet.

Volt Chopinnek egy furcsa különködése: ha egy meghívást kapott, melynek nem tudott, vagy nem akart eleget tenni, akkor a meghívót küldő lakásáig inkább hosszas gyalogutat tett meg, de a világot sem mondott el írásban.

Az sem érdekelt, hogy Chopin mily lelküdhöz illően ellenszenvvel viseltetett a zene és a képzőművészet sok, világszerte ünnepekt korifeusa irányában. Így pl. húzódozott Michel Angelo szoborműveitől, Rubens és Rembrandt képeit sem tudta szívelni és nem tudott lelkesülni személyes jóbarátja: a nagy festész Delacroix színpompájukban pazarul tündöklő festményeiért sem. Händel, Bach, Gluck és Haydn műveiben a legnagyobb zenei tökély megnyilvánulását vélte fellelhetni. Mozart utólrétegetlen gráciáját többre becsülte Beethoven fenséges páthosánál.

A mester nagyon babonás ember volt. A 7-es és 13-as számot nem szerette. Hétfőn és pénteken nem szívesen koncertezett és csak kedvetlenül komponált, abban a meggyőződésben, hogy ezek a napok számára balsikert hoznak.

Életének utolsó évében Chopin már annyira legyengült, hogy csaknem szüntelen az ágyát kellett őriznie és ha egy sürgős látogatást kényszerült tenni, akkor hű szolgája, Dániel vitte őt fel és le a lépcsőkhöz. Ekkor már megszűnt George Sand „cavalier servante”-jének lenni, mert a kegyetlen teremtés kiadta az útját a holtbeteg zenepoétának, akinek — mint ezt róla Heine is megírta — „szerelmi hivatása már csak színkura volt!”

Chopin utolsó nyarat kedvence növendékei: a skót arisztokrata Stirling-növérék kastélyában töltötte, de — sajnos — ott sem lelte fel remélt nyugalomát. Onnan írja párisi barátainak:

Már reggel felkeléskor olyan hatalmas bágyadság vesz erőt rajtam, hogy reggeli után keptelen vagyok bármilyen is hozzáfogni, úgy-hogy alig öltöztem fel, máris újból pihennem kell. Ebéd után két óra hosszat ülök háznépemmel együtt, hallgatom csevegésüket és végig kell nézmem, hogy házigazdám vendégeivel egyetemben mennyit eszik. Felesleges mondanom, hogy engem mindez halálosan úntat. Aztán betesséknek a zenezsalónba és kórusban kérlelnék, hogy zongorázzam nekik. Ha játékomat befejez-

tem akkor az én Dániel komornyikom felvisz a lépcsőn hálósobámba, levetkőztet, ágyba fektet és — kérésre — égvé hagyja hálószekrényemre a gyertyát. Ilyenkor végre egyedül maradok és kedvemre álmodozhatom. Így telnek napjaim gyengélkedés és csendes unalom között.

1848. őszén Chopin Londonba utazott, hol 1849. január végéig maradt. Erős lázak gyötörték, de ennek dacára adott ott néhány nyilvános hangversenyt. Párisba visszaérkezvén, barátai megrémülnek Chopin láttára, ki akkor már erejének csaknem teljes fogytán volt, de mivel az időtájt súlyos pénzzavarokkal küzdött, kénytelen volt a zongoratanítást folytatni. 1849. tavaszán írja nővéreinek:

Tegnap hét zongoraleckét adtam, ami halálosan kifárasztott.

Röviddel utóbb már annyira kimerül, hogy hirtelen be kellett szüntetni a zongoraoktatást. Néhány nap múlva halálsejtelmek szállják meg — ekkor komponálja utolsó remek kreációját, „hattyúdaltát”, mélységesen elégikus f-moll mazurkáját (op. 68. No. 4.) Ez volt a halálra elkészült zeneköltő lángszellemnek utolsó kisugárzása, műsájának utolsó — halálosan szomorú — dala. Csak a teste él még, lelke már minden rezgésével a „Nirvánát” keresi. Hozzáértőit kívánja sürgősen látni; érzi, hogy napjai meg vannak számlálva. Szeretné megegyezni — utólszor — megölelni édesanyját, nővérét és lebirhatatlan, forró nosztalgia fogja el szülőföldje után. Tekintete gyakran könnybe borul, könnyezete kitalálja, hogy ilyenkor elkeseredéssel gondol elvesztett barátjára: George Sand asszonyra. Rettenetes napok következnek. A halál küszöbén áll Chopin agyát lázas szenderegés közben kínos félelemregerések gyöttrik. Képzeteletét már a túlvilág misztikus képei népesítik be.

Életének utolsó szakában csak ritkán járt templomba, de szíve bensejében mindazonáltal megőrizte forró vallásos érzületét, a lengyel abbé azonban — ki őt meggyóntatni s neki a halotti szétszét feladni akarja — mégis csak harmadszori jelentkezése után engedte betegágya mellé. A gyónás megtörténte után Chopin látványosan megkönnyebbült és a következő óhajainak teljesítését kérte betegágyánál álló nővérétől: Elhunytá után öltöztessék frakkjába, melyet nyilvános koncertjein viselt. Tegyük bele koporsójába azt a lengyel szülőföldjének porával telt serleget, melyet Varsóból való eljövetelekor neki barátai az útra emlékként átnyújtottak. A lelkeidvéért tartandó misén játsszák el Mozart rekviemjét. Úgy kívánta: temessék nagy pályatársa: Bellini mellé. Szívét pedig vigyék lengyel hazájába, helyezték Varsóban örök pihenőre. Mindeme kívánságokat maradéktalanul teljesítették is.

A haldokló Chopin ábrázatát és életének utolsó perceit a lengyelek híres festője: Ary Scheffer örökítette meg egy felejthetetlenül szép festményben az utókor számára. A képen Chopin betegágya körül Lujza nővére és kedvence tanítványa: Gutman Adolf és a lengyel gyóntató abbé alakja látható. A szoba ajtajánál egy nő ül: a világszép Potoczka Delphyne grófnő, szintén Chopin tanítványa, kinek a mester örökértékű f-moll zongoraversenyét dedikálta. Az agónizáló Chopin óhajára a grófnő — saját zongorakísérete mellett — egy Bellini-áriát, Stradella himnuszát, végül Benedetto Marcello egyik zsoltárát énekelte. A haldokló agyát zokogva állták körül kiváló tanítványai: Czartoryska Marcelline hercegnő és a mindvégig hűséges Gutman Adolf, kinek karjai közt Chopin lelkét kilehelte. A halál bekövetkezése után — 1849. október 17-én — Chopin orcájáról — csodálatosképen — eltűntek a hosszas szenvedés okozta mély redők. A ravatalon — színpompás rózsák közt — a régi, deli ifjú Frédéric pihent. A megdicsőült zongorapoéta vértelen ajkain földön-

Nincs visszataszítóbb, mint a szájjal kellemetlen szaga

Autobuszon, villamoson, színházban, mozi-ban vagy táncteremben, a lehető legvisszataszítóbb benyomást teszi szomszédunk vagy szomszédunk rossz lehellete. Igaz, hogy ennek a szagnak valamilyen oka van, de az ok nem menti az okozatot, hanem még súlyosbítja a bűnt! Mert bűn az, ha egy civilizált ember elhanyagolja egészségét, annyira, hogy kibírhatalanná válik a társasága azokra, akikkel beszélget, vagy akárcsak a közelében is áll.

A szájjal kellemetlen szaga főleg a gyomrunk rossz működésétől függ. A hiányzó emésztés a gyomorban, vagy a rendetlen evés erjedést, romlást okoz, a savak mennyiségének csökkenését, illetőleg fokozását idézi elő és az ennek következtében beállott zavarok gyomorgörcsöket, sőt súlyos gyomorbajokat és bélbetegségeket is okoznak. Ezen betegségek gyógyítására a ma már világhírűvé vált GASTRO-D gyógyszerrel rendelkezünk, amit orvosok is ajánlanak.

A GASTRO-D kapható gyógyszerárakban és drogériákban, vagy postán megrendelhető 135 lei utánévtel mellett Császár E. gyógyszerárakban, Bucuresti, Calea Victoriei 124.

túli boldog mosoly ült. Vele minden idők legfinomabb zongorapoétája szállt sírba.

Chopin szegényen halt meg, csak adósságok maradtak utána. Temetése olyan fejedelmi pompával ment végbe, mint amelyet ő életében szeretett. Vérbeli hercegek lépdéltek a gyászkoesi után, Páris egész arisztokráciája kísérté utolsó útjára a túlkorán elhunyt mesterpianistát. A koporsót beborító gyászlepel négy szegélyét Czartorszky Sándor herceg, Delacroix festőművész, Franchomme, a mestercellista és Gutman Adolf tartották kezükben. Miközben a koporsót a templomból kivitték, a zenekar a „halál és megdicsőülés” komor szózatát hirdette Chopin b-moll szonátájának fenséges gyászindulójával, melyet ez alkalomra Henry Reber mesterien instrumentált. Chopin a Pére Lachaise temetőben helyezték örök nyugalomra. A temetését követő napon a lelkiidvéért tartott gyászmisén Meyerbeer vezénylete alatt — Chopin utolsó kívánságához híven — Mozart „Rekviem”-jét játszották.

Chopinnek két szobrot emeltek Párisban. Az egyiket siremléke felett, a másikat a Luxembourg-kerthen. A romantikusok koronázatlan királya, halhatatlan zenei mesemondó, az álmok legeszményibb poétája volt. Kortársai közül azonban sokan nem értették meg az ő szubtilis zenei nyelvezetét, újszerű kifejezési formáit. Az oroszok nagy szímfőnököi: Csajkovszky Péter például egyenesen élvezhetetlennek bírálta Chopin — szerinte — túlérdékes muzsikáját, hiperszentimentális motívumait. Sokáig tartott, míg megbarátkoztak Chopin sajátos, rendkívül érdekes harmonizációjával, mely pedig eredetiségében és igen merész újszerűségében legalább egy fél századdal lendítette előbbre a modernség jegyében a harmonizálás ügyét.

Schumann Róbert ajkairól hangzott el a következő axióma:

— Chopin saját korának legbátrabb s egyben legbüszkébb zeneköltője. A sorstól — fájdalom — csak igen kurtára szabott életében ritka szépeket alkotott. Bámulatosan tudott rajongani, forrón szeretni, de mélységesen gyűlölni is.

Liszt Ferenc ezt írta róla:

— Meglehet, hogy Chopin nagy elcsodálkozással hallotta volna, hogy őt lengyel „nemzeti zenésznek” nevezik, jóllehet őt azon legnagyobb nemzeti zenészek közé kell sorolni, akik — minden iskolától függetlenül — egy nemzet költői tartalmát a maguk egyéniségében egyesítették és élték ki.

Chopin a régi lengyel úrilélek grandiózus, túlszárnyalhatatlan kohozsa. Róla is méltán el lehetett mondani, mint Heinrich Heineról, a költőfejedelemről: Chopin is „a gráciák elkényeztetett kedvence” volt!

Guttman Miklós.

DÉLI HÍRLAP
automata telefon száma: 28-10

BALETT VIOLETTAS október 15-től a Viktoria-bárban

Népművelést!

Az „ahogy lehet“, „ahol lehet“ és „amikor lehet“ nem éppen hőszi szavak, nem valami imponáló kijelentések. Süket, maradi fülek számára bizonyos meghátrálást, megalkuvást jelentenek. Opportunizmust. Alkalmazkodást a körülményekhez mérten. Az értő ember számára azonban a lehetőségek eme eleve körülírtsága még mindig lélegző, talpon maradó élniakarást tartalmaz. A hangfogó jut eszébe, a kulturális lehetőségek mérlegelésében és felismerésében magának oly szükséges hangfogó, mely mondaniunkban jó előre szerénységre int, nehogy a barátok terveit építve, a családok elkerülhetetlen zuhánya szakadjon reánk.

Ahogy lehet, ahol lehet, amikor lehet... művelést! Amint nem nyugtat meg bennünket egyes társadalmi rétegekben, vagy egyéni megnyilatkozó művelődési többletszerénye és nem hagyhatjuk hitvallásos és közlekedési intézményeinket teljesen magukra a nevelés hősies erőfeszítéseiben, — úgy nem szabad beletörődnünk (vagy beleringatózunk) a tudatba sem, hogy ez csak az egyház és a hivatása, a népi közösség ilyen irányú óbaállása nem sok eredményre vezethet.

Végzetes hanyagság volna az egyéb feladatok szinte roskadásig megterhelte vallási intézményeket és iskolákat továbbra is magukra bízni az iskolán kívüli népművelési szolgáltatás amint vétkes könnyelműség lenne ezt az új feladatot egy-két már létező köznevelő-alkulat ügykörébe áttolni. A népművelés a népi közösség érdeke, tehát — egyetemes feladat is. A népi közösségnek kell gondoskodnia az eszközökről és a lehetőségek kiszélesítéséről. Élet minden területén mutatózó gyors változások és fejlődések irama a ma kérdéseit megenni akaró embertől feltétlenül megkívánják a ma körén is túlerőteljes érdeklődést, az eleven fejlődési készséget, a tudatos és tervszerű önművelést és nem utolsó sorban azt a lelkiületet, mely a szerzett új tudást nem csak egyéni boldogulás érdekében, hanem a köz javára is értékesíteni tudja. Ezeknek az ismereteknek a közlekedésében, a népművelési tanfolyamok és küldetésutak megszervezésében olyan alkalmazni kell teremteni, melyek mindenki számára hozzáférhetőek.

Ma azt várják, hogy a pap és tanító hívei mindene: nevelője, tanácsadója, népi értékek és műveltségünk mentője, a közérdek vémezője, a népi közösséget és nemzeti egyívétőzést bomlasztó kísérletek elhárítója legyen. Ez és cement. Az anyag azonban maga a népi közösség. A legügyesebb építész és a legzenialibb pedagógus is kudarcot vall, ha nagykegyesen belátják, hogy dolgozik, a vállára veregetnek, megdicsérik, de — nem segítik. A népi közösség teremtheti meg csak azt a légkört és támogathatja azokat az eszközöket, melyek az egyetemes magyar kultúrát építő erkölcsi és lellemi mozgalmak népművelési eredményességét biztosítják.

Népművelő munkásságunkat a társadalom észére ki kell terjeszteni. Nincs, nem lehet külső munkás, iparos, kereskedő és értelmiség soraiból csatlakozó érdeklődők és lelkesedők zöngéje. Csak önzetlen és önző, lelkiismeretes és lelkiismeretlen, dolgozó és henylő magyarok lehetnek van különbség. Kisebbségi helyzetünk ezt a különbséget, a reánk nehezítő problémák sújtában, szerencsére már régen minimumra olasztotta. Nem olvadt azonban minimumra az elhagyott még ma sem egyes embereken, a kik húsz-huszonöt évvel ezelőtti szemüvegnek a helyzetet és osztálykülönbséget emlegette ott, ahol már rég — sorsközösség van.

Népművelési mozgalmunknak itt nyílik egyik legsürgősebb és legkényesebb feladata. A lellemi életre való készség felkeltésén és ébren tartásán túl a közös emberi és nemzeti eszmények lelki kapacitait kell szövegetnie, hogy ezáltal az összetartozandóság és egymásrautaltság tudatát erősítse. Így lesz a népművelésből egyáltalán — népművelés!

Ami pedig a munkatervet illeti... A népművelés érdekében is áll az, amit az egyéni művelődés terén szokás hangoztatni: összekötni a lellemeset a hasznossal. Nincs időnk külön szóalkotásra és külön a művelődésre. Sőt, legtöbbször az egyikre sincs. Számolva a nagyközönség kívánalmaival, nem tanácsos kizárólag tudományos tanfolyamokat rendezni, viszont meg kell akadályoznunk azt a hovatovább nemcsak műveltségi, de erkölcsi elcsúszásra vezető nevelésbizabradulást is, mely egyetlen időtöltési alkalomnak a mulatságot tekint. Soha annyi ürességteljes táncos nem koptatta a táncjaskolák és mulla-

tóhelyek parkettjét, mint manapság. S végeredményben még csak nem is óka hibásak. Kik törődött velük? Úgy nem lehet megvenni valakit a komoly önművelés számára, ha azt szidjuk, amiben örömet lel. Utóvégre a tánc és a társaság keresése az emberi közösséghez tartozás ösztönös megnyilvánulása és annak napirendbe iktatása természetsszerű következmény. A hiba nem a tényben van, hanem a módban. Az az idő is elsikkad, melyet önművelésre kellene szentelni. A fej munkáját is — a lábak végzik el. A kalapot — a láb viseli...

Kutyaharapást nem lehet szőrével gyogyítani. A népművelési mozgalom nem merülhet ki majd — bálók rendezésében. Kell valami más is. Középmegoldás a népművelés terén, az u. n. ingyenes népművelő kultúrdeputánok megszervezése volna. Egy órá, másfél órá előadás, rövid, frappáns beszédekkel, szavalatokkal, vetített képekkel, ének és zenekarokkal (szerényebb kereteken gépzenevel), igen kedvezményes könyvtári lehetőségekkel (erről legközelebb bővebben!) komoly műkedvelői előadással (az idén még színházhoz sem jutunk jóformán), ahol a lélek és szellem nélküli kabarétréfák helyett irodalmi értékét képviselő darabokat adnak s a végén a szórakozni vágyó fiatalok, ha úgy tetszik, táncra is perdülhet. Még itt is nyílik népművelői lehetőség. Régi szép magyar táncainkat vajon hányan ismerik? S hányan szeretik? A román, a német, a szlovák fiatalok nem restelli feleleveníteni népi szokásait, öltözékét, táncait. Miért restellné azt éppen a — magyar?

A népművelés egy másik fontos kerete a sportszervekedés. A sport divatos és — helyes irányítás mellett — felbecsülhetetlen értékű tömegmozgó erő. A népi közösség érdeke, hogy fiatalok gyanánt lépjen ki az életbe. Kisebbségi sportszervezeteinket bele kell vonni a népközönségi munkába. A sportegyesületek élén pedig csak oly pedagógusokra van szükség, mint az iskolában. A sportember értékét nem izmaink rugalmassága vagy kitűnő labdakezélése képezi, hanem a fegyelem és a jellem. Erre pedig nevelni kell. Nevelni, mégpedig úgy, hogy észrevétlenül eltűnjenek a sportpályák nézőteréről az izgága gyalázkodók, ordító és verekedő drukkerok és egyre többen öltsek magukra az aktív, atléta, birkozó, evező, labdarúgó, vagy túrista mezét és ahány sportterem alkalmas szabad helye van a városnak, annyi se legyen elég a sportoló fiatalok számára.

Tömegnevelési szempontokat vetettünk fel. Néhányat a sok közül. Ezek a szempontok nem meglévő intézményeink hibáit akarják megállapítani, mert a saját hatáskörünkön és életterü-

CORSO mozi MA ÉS MINDEN NAP

Minden idők leggigantikusabb filmalkotása!

POLTAVA

(Egy birodalom születése)

Nagy Péter cár az egész világ ellen!
Hatalmas tömegjelenetek! Fenkölt emberi érzések, a cárizmus kicsapongásaival szemben. A szovjetorosz filmművészet csúcsteljesítménye. — **TOLSTOJ** halhatatlan regénye után. — **FŐSZERELŐK:**

Nagy Péter cár: **SIMONOV**
Ekaterina: **TARASOVA**

A cárevics:
N. TCHERKASSOV

A legújabb
Metro-Goldwyn hirod. — Vasárnap 11 óra-
kor utoljára Temesvárott:

A nagy keringő

kön belül igen tiszteletreméltó munkát végeznek, hanem az új elindulás egy-két formáját jelölik ki. Kísérletek már eddig is történtek, mégpedig sikerrel. Itt az ideje, hogy szerves egységben kerüljön sor megvalósításukra.

Népi közösségünknek, mint hangoztatja a vonatkozó kormányrendelet, jogában áll a gazdasági, kulturális és társadalmi szervekedés. A fenti követelmények ennek a jognak legegységesebb alkalmazását és érvényesítését képezik. Annakra elemi követelmények, hogy tulajdonképpen itt nem is népközönségi, hanem istenadta, természetes emberi jogok állanak előttünk. Ép testben ép lélek.

Amint a legegységesebb, legtermészetesebb és legemberibb kötelességet hárítják azokra is, a kik népi közösségünk nevében ezt a munkát irányítani fogják és tudják.

Kulesár Kálmán.

KISZÁRITJÁK A KASPI-TÓT

Érdekes tervek a vizapadás megszüntetésére. Csatornát építenek a Fekete-tenger és a Kaspi-tó között, vagy kiszáritják a világ legnagyobb beltengerét

Moszkvából jelentik: A szovjet kormány előtt ott fekszik most annak a szakértő bizottságnak jelentése, amely megvizsgálta a Kaspi-tó viszonyait és a szovjet kormány alighanem messzemenő elhatározásra fog jutni a Kaspi-tó jövőjét illetően. Ez a tó, amelyet nyugodtan lehet a világ legnagyobb beltengerének nevezni, 440.000 négyzetkilométer kiterjedésű. A baj az, hogy

a tó vízszintje, amely ugyanis 26 méterrel mélyebben fekszik a normál nullánál, az utóbbi időben annyira süllyed, hogy a tó északi lapályos részén komoly veszélyek mutatkoznak a hajózás szempontjából.

Igy a vízszint süllyedése következtében a kaviárjáról világhírűvé vált Asztrahán egyre távolabb kerül a tengeről, illetve a tótól, úgy, hogy a hajózást csak drága kotrással lehet fenntartani.

De a tó közepés és déli részén, Baku közelében, amely az orosz petróleumvidék központja,

ugyanacsak bajokat okoz a vízszülledés,

noha itt a tó mélysége néha 1000 métert is meghaladja. A vízszint süllyedése elsősorban azt eredményezte, hogy

Baku partvidéke közelében egyszerre csak kis szigetek tűntek elő a tóból.

A tó északi részén, ahol az átlagos mélység 11 és 15 méter között váltakozik, egész pontosan észlelhető a kiszáradási folyamat. Néhány erős szél elegendő, hogy a vizet annyira visszaszorítsa, hogy óriási részek maradnak szárazon.

A szakértő bizottság két megoldást ajánlott. Az egyik megoldás az a tervezet, hogy visszaállítsák a régi időben létezett csatornát, amely összekötötte a Fekete tengert a Kaspi-tóval. Ez az óriási csatorna a Kaukázuson vonult keresztül. A Fekete tenger vízszintje 26 méterrel magasabb, mint a Kaspi-tóé és így a tó kiszáradását nagyon könnyen meg lehet akadályozni azáltal, hogy bevezetik a Fekete-tenger vizét.

A második megoldás épp ellenkezőleg, azt javasolja, hogy

a Kaspi-tavat ki kell száritani,

mint ahogy kiszáritották Hollandiában a Zuider-sect. Ezt úgy képzelik el, hogy 4 kilométeres töltéssel elzárják a Volga-deltát s így a folyam vizét a turkomán sivatagterületre vezetnék. Mivel a Kaspi-tó elvesztendő legfontosabb vízforrását, Volgát, rohamosan kiszáradna, a turkomán sivatagból pedig a Volga vízének odavezetésével, termékeny síkságot lehetne teremteni.

HIREK

MEGJELENÉS

Minden napon a vasárnapokat és ünnepeket követő napok kivételével.

TELEFON

28-10 és este 9 óra után 28-15.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

BELFÖLDÖN

Magánosoknak egy hónapra 70, negyedévre 200, félre 400, egész évre 800 lei. Házhoz való kézbesítésért külön havi tíz lei. Nyugdíjasoknak, közalkalmazottaknak egy hónapra 60, negyedévre 180, félre 350, egész évre 790 lei. Házhoz való kézbesítésért külön havi tíz lei. Hatóságoknak, közhivataloknak és közüzemeknek, gyáraknak és vállalatoknak egy évre 1200 lei kézbesítéssel együtt.

KÜLFÖLDÖN

Egy hónapra 120, negyedévre 350, félre 700, egész évre 1400 lei.

SZERKESZTŐ

Vuchetich Endre dr.

Örmesterből — pap

Néhány nappal ezelőtt szinte példa nélkül való egyházi ünnepség volt a francia fronton. Az amiens-i egyházmegye egyik diakónusa, George Prache, aki már jóideje teljesít katonai szolgálatot, a metzi püspök kezéből felvette az egyházi rend szentségét egy elhagyott kis falucska templomában.

A fiatal szeminaristát rövid idővel pappá szentelése előtt behívták és természetesen az időpontoknak ez a fatális egybeesés megszorította a fiatal örmester szívét. A katonai előjárók teljes megértéssel viselkedtek iránta: magukhoz hívták és a tábori lelkéssel együtt megbeszélték, hogy lépéseket tessen pappászentelése érdekében. Az eredmény az volt, hogy Msgr. Martin amiens-i püspök felhatalmazta Msgr. Heintz metzi püspököt arra, hogy szentelje pappá George Prache örmestert.

A metzi püspök megérkezése, valamint a bejelentett ünnepség igen nagy örömet okozott Prache örmester csapatánál. Az elhagyott kis falu temploma a pappászentelés napján megtelt Prache örmester bajtársával, akik a templomot gyönyörűen felszítették ősi virágokkal. A szomszédos csapatok is valamennyi tábori lelkész megjelent és eljött számos magasrangú katonatiszt is. A templom környéke ugyancsak tele volt katonákkal.

Az örmester-diakonus felszentelése előtt az utolsó napokban szolgálatmentes óráiban lelkigyakorlatot tartott. Az ünnepségen két tábori lelkész között volt az oltárhoz.

Heintz püspök meghatótt szavakkal mondott köszönetet a katonai hatóságoknak, hogy lehetővé tették ezt a kíméletes ünnepséget.

Röviddel a szentelés előtt megérkezett tisztjei társaságában a hadosztályparancsnok-tábornok is, aki rövid beszédében hangsúlyozta, hogy ő akar az első lenni, aki az új papnak szerencsekívánatait kifejezésre juttatja.

— Leánya született Ileana főhercegnőnek. Bucurestiből jelentik: Ileana főhercegnőnek leánygyermekke született.

— A királyi helytartó hazaérkezett. Marta Alexandru dr. királyi helytartó, aki Bucarestben résztvevő Ottescu belügyminiszter elnöklése alatt a királyi helytartók értekezletén, tegnap este visszaérkezett Temesvárra.

— Magas jugoszláv kitüntetést kapott Szentgyörgyi Albert, a jeles magyar tudós. Szegedről jelentik: Pál jugoszláv régensherceg Péter jugoszláv király nevében a szent Száva-rend másodosztályú nagykeresztjét adományozta Szentgyörgyi doktornak, aki a vitaminlelmet terén világhírű felfedezéseket tett. Szentgyörgyi Albert dr. az utóbbi időben több ízben tartott előadásokat Jugoszláviában a jugoszláv tudományos élet iránt értekezlettel jelezte.

— 32 méter magas Szűz Mária szobor. Lyontól 14 kilométerre eső Mas Rullier falucskaiban állították fel az egész világ legnagyobb vallásos jellegű szobrát. A szobor Szűz Máriát ábrázolja és 32 méter magas, tehát mintegy két méterrel magasabb az Argentína és Chile határán álló Krisztus szobornál.

— Házasság. Ma, vasárnap este 7 órakor a a negyedik kerületi plébánia templomban oltár elé vezetői Amers Mihály dr. ügyvéd Keller Bébi úr-leányt. Násznapig Szemenyey Ferenc festőművész Szegedről és Vass András nagykereskedő Tordáról.

Október 15

Vasárnap

Teréz Lucian

1922. október 15-én koronázák meg I. Ferdinánd román királyt. I. Carol király halála után 1914-ben lépett trónra, de csak a világháború után koronázták meg magát. A koronázás Gyulafehérváron a vár fölötti dombon épített imponáló koronázási templom előtti téren történt.

Október 15-én üli meg az egyház Szent Teréz — Teresa de Jesus — emléknapját. 1515-ben született és tizenhét éves korában karmelita apáca lett. Megreformálta a karmelitarendet, ezenkívül tizenhat női és tizenöt férfi szerzetesrendet alapított. Számos teológiai munkát is írt. Meghalt 1582-ben. Szentté avatták 1622-ben.

Október 16

Hétfő

Gallusz Longin

1793. október 16-án végezték ki Párisban a forradalmi törvényszék ítélete alapján Mária Antónia francia királynőt, Mária Terézia osztrák császárné és magyar királynő leányát. Mária Antónia fiatalon került a francia udvarba, ahol a trónörökös, a későbbi VI. Lajos király felesége lett. Könnyelmű, mulatozni vágyó, de alapjában véve jólelkű természetű volt. A francia forradalom vezérei őt is felelőssé tették az ország gazdasági bajaiért és vérpada hurcolták.

— Müegyetem megnyitása. A temesvári műegyetem ünnepélyes megnyitása hétfőn délelőtt 9 órakor megy végbe. Az ünnepély keretében Teodorescu eddigi rektor beszámoló a műegyetem múlt évi életéről és eredményeiről.

— Egymillió dollár az európai háború áldozatainak. Washingtonból jelentik: Az amerikai Vörös Kereszt egyesület egymillió dollárt szavazott meg az európai háború áldozatai számára.

— Megalakult a vasutasok nemzeti gárdája. Temesvártól tegnap délután megalakult a vasutasok nemzeti gárdája. Az ünnepélyes megalakuláson megjelentek Ciupe Gheorghe dr. királyi helytartósági vezértitkár és Madanovic Nicolae ezredes, a helytartóság területén működő nemzeti gárdák főparancsnoka.

Elejtett szemeit

harisnyáin olcsón és gyorsan felszedjük

Mikó Frida

Dauerbach-palota.

— Uj járási segédtanfelügyelők. A tanfelügyelőség javaslatára Marta Alexandru dr. királyi helytartó öt következő új járási segédtanfelügyelőket nevezte ki: Temestornálmegyében Tulcea Victort a vingai és Luca Trifont a lippai, Aradmegyében Uglis Petrut a halmági és Lugojan Virgilt a szentannai, Szörénymegyében Domaneanu Nicolae-t a teregovai, Vetescu Ioan a bálnici, Budi Dimitriet a birki és Unglis Gheorghet a faureti, Hunyadmegyében Bujoran Iosifot a dobrai és Miachie Ioant a georgiai járások számára.

— Dr. Sugár Mihály belgyógyász szakorvos rendelését újból megkezdte. III., Mitr. Metianu 6. Telefon: 18—00.

— Házasságok. Az anyakönyvi hivatalban a következő mátkapárok kötötték házasságát: Pop Eugen dr. orvos és Malaiu Lucia, Amers Mihály dr. ügyvéd és Keller Iona, Cioban Vasile kereskedő és Lipovan Sidonia, Szöllösy László kereskedő és Pataki Borbála, Misa Petru magántisztviselő és Savulescu Lucretia, Kiss Ferenc munkás és Koszta Irén, Kraemer Mihály munkás és Toager Maria, Stangaciu Matei cipész és Lingli Erzsébet, Heinrich László cipőfelsőrézkészítő és Schindler Maria, Kiss Sándor cipőfelsőrézkészítő és Szomorú Erzsébet, Bagdanovici Ilie munkás és Bias Eva.

A temesvári árellenőrző bizottság kinevezése

A nemzetgazdasági minisztérium az élelmiszerekkel való üzérkedés megállítására irányuló törvény értelmében Temesvár város területére tízeaként tagú bizottságot nevezett ki, amelynek feladata az élelmiszerek árait ellenőrizni. A bizottság tagjai a következők: Table dr. főjegyző, Linca Valeriu a közigazgatási ügyosztály vezetője, Disela Pavel pénzügyi, Heim Ernő dr. népjóléti és Loichita Eutim dr. gazdasági tanácsnok, Oprea Gheorghe dr. ügyész, Cluceu Vasile főmérnök, Banau Svetoazar helyőrségi, Montia Augustin gyárvárosi, Mutiu Petru arszébetvárosi, Traandafir Virgil józsefvárosi és Vuia Ioan mehalai telekbiárak.

— A „Földindulás” a Színházi Magazin új számában. Ifj. Ambrózy Ágoston írt színes, hangulatos cikket a zempléni magyar szíretről, időszerű karaktert adva az új számnak. A hét színházi eseményeiről híven számol be a lap krónikása és Budapest legnépszerűbb színészneői összeinte jóslatokba bocsátkoznak az új szezonra vonatkozóan. Kodály nyi János megrázó erejű drámájának páratlan sikerét jelentő 200. előadása alkalmával a darabmal léleket e héten a „Földindulás”.

— Református istentisztelet Vingán. Ma, vasárnap délelőtt tíz órakor Vingán az állami iskolában református istentisztelet lesz urvacsooroasztással. Prédikál és urvacsorát oszt Ajtay Gábor lelkesz.

Mozi

A baskervillei kutya

A Capitol mozi új műsora.

Érdekes a Capitol mozgó legújabb műsora. Mindenekelőtt egy olyan filmnek vagyunk tanúi amely egészen rendkívüli és egyedülálló a maga nemében. Ez a felvétel a Mont Everest hegycsúcs átrepülését mutatja be, azt a vakmerő vállalkozást amely a felfedező utazások koronája. Ember még nem volt a Himalaja hegység fölötti magasságban. Most végre megláthattuk teljes egészében az a fenségesen magános képet, ahol már megszűn minden állati és növényi élet, csak a felhők gomolyognak a szédítően magas csúcsok felett. A baskervillei kutya című nagy film is teljes sikert aratott. Ismerjük jól a regényt, így annál nagyobb öröm volt számunkra, mint élő alakokat látni Sherlock Holmost, a mesterdetektívet Mortimer doktort, Watson és a többi szereplőket, akik valahánnyira izgatták rejtelmese tetteikkel képzeletünket. A játék nemcsak szorongatóan izgató, hanem különösen is érdekes. A múlt század nyolcvana éveinek stílusában van megrendezve az a regénydetektív történet; láthatjuk az akkori viseletet, hajdani szokásokat, s megelevenedik előttünk a finas szertartásossággal a régi nagyúri angol kávéház élete. A színészek mindannyian remekül játszották szerepeiket, mintha csak Conan Doyle művéből létek volna ki.

POLTAVA

A Corso mozi bemutatója.

Az orosz történelem egyik legdicőségesebb fejezetét jelenti a poltavai csata. 1709-ben játszódott le ez a küzdelem XII. Károly svéd király és Nagy Péter cár csapatai között. A háború után alapított ta azután a nagy cár Pétervár fővárosát. A hazaszeretet dicsőimuszja ez a film, amely az orosz rendezőművészet legnagyobb remeke. De nemcsak felvételek szépsége, hanem a benne foglalkoztatott tömegek száma is példátlan. Nyolcvanezer ember vett részt a felvételeknél, óriási csapatok játszódnak a szemünk előtt, akár a legvéresebb harcterek. Ezt a hatalmas művet mutatja be most a Corso mozgó, a közönség legnagyobb érdeklődése mellett.

Helén doktorkisasszony

Vicki Baum megfilmesített regénye a Scala moziba

A legteljesebb sikerjében került előadásra a Scala mozgóban a Vicki Baum hírneves regényéből készült Helén doktorkisasszony című film. A francia filmgyártás remeke ez a mű, amely a legnagyobb alkotóssággal készült. Az egyetemi élet bontakozik ki egész szélességében ebben a játékban, ott vagyunk együtt az ifjúsággal a tanteremben az anatómiai laboratóriumban, a dolgozó szobákban a részvesztünk szórakozásaikban is, amin táncol, vigad a gondatlan aranyfiatalság. Azonban komor ellentétben sincs hiány. Megrendítő a szereplésen oszronövendő öngyilkossága s Helén áldozata, amely a szereplő alakítókétségében sokszor tragikus magasságot ér el. A házasságkötés csaldótt végzetésánar vívódásait is megdöbbentő mély árnyalatokban kaptuk. Egyáltalán az egész játék folyamán egyetlen törest sem kapott, élt, lehogott ez a szenvedélyes regény. A felvételek is kitűnőek voltak, gyönyörű tájakat láthattunk, a természetet élvezhettük teljes pompájában. Így bátran megjósolhatjuk, hogy a Helén doktorkisasszony még nagy közönséget fog vonzani.

MŰSOR:

Vasárnap és hétfő.

APOLLO: A bűsz igazság (angol film.)

CAPITOL: A baskervillei kutya (angol film.)

CORSO: Poltava (orosz film.)

SCALA: Helén doktorkisasszony (francia film)

1939. október 16.

— 103 millió japán él a földön. Tokióból jelentik: Az állami statisztikai hivatal számítása szerint a világon élő japánok száma 103,077,000-re lehet becsülni. Ebből magában az anyaországban 71 millió 372,000, Koreában 23,640,000, Formosában öt millió 446,000, Szachalin déli felében 339,000, Kwantung tartományban 194,000, a Csendes-óceánban lévő szigetek mandátumterületein 70,000 és Amerikában, valamint egyéb külföldön 2,016,000 él. A statisztikai számok alapján kiderül, hogy Japánban egy négyzetkilométerre átlagosan 118 lelket lehet számítani. Mandzsuriában alig 380,000 japán és 100,000 koreai él. Ezek is túlnyomóan a mandzsuriai háború óta telepédtek le. Mandzsuriában az őslakók száma 9,115,000, míg az időközben bevándorló kínaiaké meghaladja a 25 milliót.

— Nagy barlangvárost fedeztek fel Szovjet-országban. A megismételt szovjet népszámlálás adatai között a moszkvai állami statisztikai hivatal ismerteti egy eddig teljesen ismeretlen barlangváros lakosságát is. Ez a barlangváros Dnyepropetrovsk mellett, a Dnyepri folyó partján, a torkolatától háromszáz kilométerre van. Itt egy hatalmas völgyelzáró gátat létesítettek s emellett elektromos acél- és alumíniumkohót. Ezeknek a műveknek egyik mérnöke vadászatra indult és feltűnt neki, hogy egy épületbe sokkal több ember megy be, mint amennyi elférne benne. Így jöttek rá a barlangvárosra, a melyben mintegy 5400 család 16,000 tagja lakik. A barlang egy földalatti folyó kiszáradt medrére.

— Krakkóban ismét megnyílt a lengyel színház. Krakkóból jelenti a Német Távirati Iroda, hogy Krakkóban a lengyel színház ismét megnyílt.

— Ausztria volt alkancellárjától megvonták a német állampolgárságot. Berlinből jelentik: Sternberg hercegtől, Ausztria volt alkancellárjától, aki Svájcba menekült, a német állampolgárságot megvonták. (Rador.)

— A Nemzeti Ujjászületés Arcvonalának közleménye. Bucurestiből írják: Giurescu Constantin tanár, a Nemzeti Ujjászületés Arcvonalának minisztere tegnap megbeszélést tartott Marinescu Gabriel tábornok közrendészeti miniszterrel, a közlekedési és közmunkaügyi miniszterrel. Majd együtt dolgozott Georgescu Petru parancsnok tábornokkal, a Nemzeti Garda parancsnokával.

— Az országór órákon tanulóknak és tanároknak meg kell jelenni. Bucurestiből jelentik: A nemzetnevelésügyi minisztérium a tanfelügyelőségekhez körrendeletet küldött, amelyben figyelmezteti az iskolaigazgatókat, hogy a tanárok és tanulók távollmaradását a szombati országór órákról rendkívül szigorúan bírálják el. Ugy a tanárok, mint az iskolaigazgatók kötelesek az országór mozgalom segítségére lenni. A tanárok esetleges távollmaradását jelenteni kell a minisztériumnak.

— Összehívták a Front tanácsát. Bucurestiből jelentik: A Nemzeti Ujjászületés Frontja legfelsőbb tanácsának tagjai október 16-ra, hétfő délután fél 6 órára az Ateneul Romanba értekezletre hívják össze.

— Ötven új egészségügyi kerület. Bucurestiből jelentik: Az egészségügyi felügyelők értekezletén Marinescu dr. tábornok, egészségügyi miniszter is felszólalt és többek között elmondotta, hogy 50 új egészségügyi kerületet szerveztek a falvakban és egész sor intézkedést fogantatásítottak a kiütéses tifusz és egyéb ragályos betegségek terjedésének megakadályozására.

Kötelező munkaszolgálat Finnországban

Koppenhágából jelentik: A Telegraaf jelentése szerint a finn államelnök hadihajó fedezete mellett utazik Stockholmba. A finn elnök különben azonnali hatállyal rendeletileg életbe léptette a háború idejére való általános munkaszolgálatot a régebben megszavazott törvény értelmében. Ennek folytán minden férfi és nő 17 éves kortól 60 éves korig munkaszolgálatra köteles jelentkezni. (Dunaposta.)

Ejjeli 2 órák minden helyiség bezárandó

Bucurestiből jelentik: Gabriel Marinescu közrendészeti miniszter rendeletet adott ki, amely szerint minden fogyasztási és szórakozási helyiség, hotel, színházak lételem nélkül a városokban éjjeli 2 órák, a falvakban este tíz órák bezárandók.

(—) Holnap ünnepli az ország a király születésnapját. Holnap, hétfőn, ünnepli meg az egész ország Carol király öfélége születésnapját. Ebből az alkalomból a józsefvárosi görög keleti román templomban dében egy órákor Te Deum lesz, amelyen Marta Alexandru dr. királyi helytartó vezetésével résztvesznek a katonai és polgári hatóságok fejei. Istentiszteletet tartanak a többi vallásfelekezet templomaiban is. A római katolikus székesegyházban az istentisztelet délelőtt tizenegy órákor Kayser Lajos nagyprépost végzi.

(—) Fiatal asszony rejtélyes halála. Suba Regina tizenyolc éves asszony, aki férjével az egyik severinmegyei községben lakik, két nap előtt Szénérzeg községben lakó rokonaihoz érkezett látogatóba. Másnap a betegesen látszó fiatal asszony állapotja hirtelen rosszabbra fordult és néhány órával később halott volt. Miután felmerült az a gyanu, hogy a fiatal asszony halálát tiltott műtét okozta, a temesvári ügyészség elrendelte a vizsgálatot.

(—) Pop Amos moziigazgató szabadságra megy. Pop Amos, a városi mozik igazgatója, mielőtt megírtuk, december 15-én, a korhatár elérése következtében, nyugalmába vonul. Nyugalmába vonulása előtt holnap szabadságra megy, amelyből nem tér többé vissza állásába. Az új moziigazgató kinevezéséig a város a mozik ideiglenes vezetésével egy főtisztviselőt fog megbízni.

(—) Születések. Az anyakönyvi hivatalban a következő gyermekek születését jelentették be: Csutar József, Tóth Miklós János, Garbi Damian Emanuel.

(—) Halálozások. Meghaltak: Herzog Miklós Hugó 11 éves tanuló, Kopf Lőrinc 82 éves földműves.

(—) Fontos! Khakiszínú iskolai egyenruhákat sötétkékre legolcsóbban fest Gutjahr festődjé, II., Calea Dorobantilor 6 szám.

(—) Halált okozott az elhanyagolt sérülés. Hodan Antónia hatvanhárom éves, szörénymegyei Sumita községbeli asszony néhány nap előtt díszedés közben lezuhant a fáról és a lábát törte. A nyílt törést az asszony háziaszerkeivel próbálta gyógykezelni, de sikertelenül. Azután Lugosra szállították az ottani kórházba, ahol az elhanyagolt sűrű és miatt a lábát amputálni kellett. Ez sem használt, mert vérmérgezés lépett fel és az asszony meghalt.

(—) Régi vasúti halála. Moese József vasúti nyugdíjas hosszabb szenvedés után hetvenhárom esztendősen korában meghalt. Gyászolja özvegye, született Oszadsky Gizella és rokonsága. Temetésé ma, vasárnap délután fél 6 órákor megy végbe a józsefvárosi temető halottas házból.

(—) Városi vállalatok komercializálása. Megírtuk annak idején, hogy a városi mozikat, a zölgaházat, népfürdőt, temetőzési vállalatot, jéggyárat, téglagyárat, hirdetés vállalatot és a fizikavegyészeti vállalatot közös vállalatban kereskedelmi alapra fektetik. Ennek az egyesített vállalatnak kirendelt igazgatója Disela Pavel pénzügyi tanácsnok. A vállalat igazgatóságának tagjai: Dobrin Casius dr. ügyvéd, Dobosan Ion dr. volt polgármester, Oprea Georgehe dr. városi ügyész, Taranu Vioror pénzügyi vezérfelügyelő. Az ellenőrző bizottság élén Heim Ernő dr. népjóléti tanácsnok áll.

(—) A király távirata a nemzetkisebbségi újságírók egyesületéhez. Călinescu Armand miniszterelnök meggyilkolása alkalmával a nemzetkisebbségi újságírók egyesülete részvétőtáviratot intézett Carol király öfélégehez. Tegnep Sárkány Gábor, a nemzetkisebbségi újságírók egyesületének országos elnöke táviratot kapott az udvartól, amelyben öfélége a kifejezett részvétért köszönetét fejezi ki.

(—) Józseffelvált. A legett Józseffelva járára Roosné Szent Antal nevében 100 lelt adományozott. Gyűjtésünk ezzel 71.830 lei. A gyűjtést folytatjuk és minden adományt a Déli Hírlapban nyugtázzunk.

— Rádióbeszédet mond a belga király. Brüsszselből jelentik: Lipót belga király az amerikai rádióátarságok felkérésére október 26-án rádióbeszédet mond.

Grafológiai szelvény,

amelyek ellenben a Déli Hírlap olvasói kedvezményes íráselemzésben részesülnek. Néhány sor kézírás a nem és életkor megjelölésével, a szelvényvel együtt a kiadóhivatalba küldendő, a Déli Hírlap grafológusa számára. Egy íráselemzés kedvezményes, ami levélbélyegben, 50 lei, egy megcimzett és bélyegezett válaszborítékkal együtt az elemzésre szánt kézíráshoz melléklendő. — A válaszokat a Déli Hírlap grafológusa a zárt válaszborítékban adja meg és visszaküldi a kézírást is.

GYÓGYSZERTARAK EJJELI SZOLGÁLTATA:

- Vasárnap, október 15-én a szolgálati beosztás a következő:
- Az I. kerületben a Sft. Ioan uccában levő Irgalmasok gyógyszerháza
 - A II. kerületben a Dacilor uccában levő dr. Kovács gyógyszerház
 - A III. kerületben a Porumbescu uccában levő Sárgea gyógyszerház
 - A IV. kerületben a Vacarescu uccában levő Braun gyógyszerház
 - Az V. kerületben a Corvin gyógyszerháza és Uj-kisodán Panajoth Ernő gyógyszerháza állandó éjszakai szolgálatot tart.

Hétfőn, október 16-án a szolgálati beosztás a következő:

- Az I. kerületben a Reg. Ferdinand uton levő Salvator gyógyszerház
- A II. kerületben a 3 August uton levő Löw gyógyszerház és a Petru Major téren levő Meiszner gyógyszerház
- A III. kerületben a Lahovary téren levő Cristea gyógyszerház
- A IV. kerületben a Gen. Dragalina téren levő Csillag gyógyszerház.
- Az V. kerületben a Corvin gyógyszerháza és Uj-kisodán Panajoth Ernő gyógyszerháza állandó éjszakai szolgálatot tart.

SCALA

Naponta nagy sikerrel fut!

Egy film tele élettél, élménnyel, melynek szereplőivel a néző együtt él, szeret, szenved és remél, ez

Vicki Baum

világhírű regénye:

Helén

doktor kisasszony

A francia filmgyártás legsikerültebbje, a legjobb francia karakterszínészekkel. — Vasárnap délelőtt 11 órákor olcsó helyárrakkal: DEANNA DURBIN:

Egy édes kisleány

Akik részeg állapotban találják, a rendőrségnek átadni. A már létező engedélyek a mostani rendelet határain belül érvényben maradnak. (Rador.)

A régi lengyel kormány nem ismeri el a párisi lengyel kormányt

Rómából jelentik: A Tribuna című lap bucarestii jelentése szerint a Romániában internált lengyel kormány törvényhatóságát nyilvánította a Párisban megalakult új lengyel kormányt, de nem ismeri el Moscicky elnök vezetését sem. Beck külügyminiszter minisztertanácsával együtt a napokban minisztertanácsot tartott a gyűjtésben és ez alkalommal hozták meg ezeket a határozatokat. (Dunaposta.)

A világ leggyorsabb emberének elbeszélése példátlan élményéről

Zuhanás ezerkilométeres sebességgel

Newyorkból jelentik: Néhány hónappal ezeőtt az egész világsajtót bejárta az a hír, hogy egy amerikai pilóta bemutatórepülése során eddig páratlanul álló sebességet ért el. Curtis—Hawk A. rendszertű gyűlése vadászgépen, amelyen hivatalosan hitelesített ellenőrző készülékek jegyezték a teljesítményt,

zuhanás közben óránként ezer kilométer sebességet ért el, majd ismét mérsékelt sebességre csökkentve gépe rohanását, baj nélkül földet ért. Kétségtelen tehát, hogy ennek a pilótának olyan élményben volt része, amellyel kevés ember dicsekedhetik.

A világ leggyorsabb embere, Lloyd Chid, a Curtiss-gyár berepülő, kísérleti pilótája, így mondja el rendkívüli élményét:

— A gyár minden új típusu gépét mi, pilóták próbáljuk ki először, sorozatos repüléseken. Én magam, bevallom, az óvatosabb típushoz tartozom, nem szeretem az okatlan kockázatot, most is inkább a véletlen sodort bele ebbe az eseménybe. Célunk ugyanis a francia kormány megbízásából készített egy újfajta vadászgépet, amelyet a gyárban éppen ezért „francia sólyomnak” kereszteltünk el. Amikor a megrendelő megbízottai eljöttek a gyárba, azt kívánták: igazoljuk, hogy a gép kétezer méteren át óránként nyolcszáz kilométeres sebességgel tud lebukni. A kísérlet végrehajtására egy kollégámat jelölték ki, neki azonban az utolsó pillanatban el kellett utaznia, így én vállaltam ezt a feladatot. Részben pilótabeszűlésekből, részben azért, mert komoly kereskedelmi érdek függött ahhoz, hogy a megrendelő ne csalódjék, hanem minden kívánságát teljesítsük.

A „ZUHANÁSI CELPONT”

— Semmiféle különleges előkészületet nem tettem a rekordrepülésre. Sokan kérdezték azóta, hogy speciális sisakot, szemüveget használtam-e s igaz-e, hogy az ilyen kísérletnél a repülő gumióvet csavar az egész testére, hogy belső részei ki ne zökkenjenek a helyükről. Mindez egyszerű filmromantika. Semmi, ben sem különbözött a rajtam levő ruházat attól, amit más, hasonló hűvös napokon szoktam viselni.

— A géppel mindenekelőtt hateraz mértes magasságba mentem fel, azután zuhanási célpontot kerestem ki magamnak. Minthogy mindent szűrke köd borított és csak a magasban küzdött a nap fénye a szűrkeséggel, egy nagy üvegáhat választottam ki, mert annak sokezer ablaka a legjobban tükrözte vissza a gyenge fényt s így biztos lehettem benne, hogy pillanatra sem kell szem elől tévesztem. Amikor meggyőződtem róla, hogy a gépen minden rendben van, a karburátort nem fenyegeti túlfolyás, a tartalék-tankra kapcsolom, mert a tapasztalat azt mutatja, hogy innen kapja a zuhanó pilóta a legjobb, legfinomabb és a leggyengétebb benzint. Azután hátrára fordítottam a gépet: a zuhanást úgy kell kezdeni, hogy az ember a cél és a vezető között minden látási akadályt elfávoit, a legkomolyabb ilyen akadály maga a gép teste. Teljes sebességgel eleresztettem a masinát.

— Még csak egy parányi felhő sem volt sehol, amin a sebességet mérhettem volna, azért magamban számoltam. Érdekesnek találtam, hogy egyáltalán nem érzem a zuhanás gyorsaságát: miattam akár egy helyben is állhatott volna a gép. A zuhanó pilóta számára éppen ebben rejlik a legnagyobb veszedelem: a vezetőülést fedő lap annyira elzárja a külvilágot, hogy nem érzik, mikor kezd a nagy nyomás következtében elveszíteni érzékszervei fellett az uralmat.

— A sebességmérőm és számolásom szerint mintegy nyolc másodpercig zuhantam már lefelé, amikor azt gondoltam, hogy megfelelek a feladatnak: legalább nyolcszáz kilométeres sebességgel tettem meg kétezer méter, teljesen függőleges irányban. A gép azonban olyan tökéletesen viselkedett, annyira nem éreztem benne sem túlzott feszültséget, sem rázkódást, hogy elhatároztam: kipróbálom, mennyit lehet még kihozni belőle. Ezért csak akkor kezdtem lassan, nagyon lassan visszatérni a vízszintes helyzetbe, amikor már tizenhétig számoltam. Utóbb kiderült, hogy ekkor már mindössze két ezer méter magasságban voltam a föld felett s mire a vízszintes helyzetet elértem, magasságom mindössze ötszáz métert tett ki.

AMIKOR ELFEKEDTÉK A VILÁG

— A zuhanás kezdetén a pilótára csak a gravitációs erő hat, amit mi is G-vel szoktunk jelölni. Ez a nyomás fokozatosan nő. Tapasztalataink szerint G. G. nyomásnál következik be az állapot, hogy a repülő érzékszervei lassan felmondják a szolgálatot. A pilóta ezt nehezen veszi észre, mert a mű-

szerszám meg tisztán látja, ha azonban oldalt pillant, észre kell vennie, hogy jobbról és balról teljes feketeség veszi körül, ami annak a jele, hogy agyában már nincs elegendő vér.

— 9 G. nyomásnál a repülő elveszté eszméletét, minden elfeketedik előtte. Ilyenkor rendszerint ernyedten szokta elengedni a kormányrudat, mire a gép kizökken függőleges helyzetéből, a nyomás már csökken, a pilóta magához tér és ha helyén van a feje, megmenekül.

— A másik veszedelem akkor fenyegeti, amikor a zuhanásból kivési gépet és ismét vízszintesen próbál repülni, vagy éppen emelkedni akar. Ilyenkor működésbe lép a centrifugális erő is s ha a re-

pülő nem nagyon óvatos, a nyomás hirtelen 11 G-re vagy még többre ugrik. Ez azt jelenti, hogy belső véredényei megpattannak és már csak a másvilágon ébred fel. Nekem a manőverezéssel sikerült ezt a veszélyt is elkerülni s baj nélkül értem földet.

— Még csak annyit akarok mondani, hogy a zuhanást ugyan nem érzi a gyakorlott pilóta, de a veszedelem érzésétől másodperce sem tud megszabadulni. Minden érzékszervével figyel a veszély jeleire: könyökével, lábával, térdével tapogatja a gép falait, hogy nem vesz-e észre haljóslatu rezgéseket. Jól tudja, hogy ki van szolgáltatva gépének, nem segíthet, ha érzi is a bajt, ösztönének mégsem tud parancsolni.

— Hogy gyakorlatilag mit jelent ez a rettenetes zuhanó repülés? Erre a kérdésre minden veterán, minden harci pilóta meg tudja adni a választ. A légi harcban: győzelmet, a támadásban a siker fokozott lehetőségét. Számomra azonban, a nem vagyok katona, hanem kereskedelmi alkalmazott, mindössze annyit jelent, hogy a rendelő igényeit ki tudjuk elégíteni és így joggal számíthatok a jó üzletmenet előnyeire.

A Singer varrógéplerakat bucureslii vezetője agyonlőtte sógorát, jelentkezett a rendőrségen, ahol kihallgatása után megmérgezte magát

Bucuresztiből jelenti tudósítónk: Tegnap délután megjelent a rendőrségen Zigu Aronovici, a Singer-cég harminchét éves üzletvezetője és elmondotta, hogy megölte sógorát és annak holttestét az irodájában van. A hatósági közegek megjelentek irodájában és ott találták Schwartz Mózes holttestét. A halált revolvergolyók idézték elő. Kihallgatása során Zigu Aronovici elmondotta, hogy sógora 150 ezer leit sikasztott el a cégtől és ő igekezdett a pénzt pótolni, nehogy sógorát elbocsássák és hogy nővére emiatt szenvedjen. Hiába igekezdett sógorát jobb utra téríteni, az nem változtatott életmódján és ezért elhatározta, hogy végez vele.

Zigu Aronovici második kihallgatása alkalmával elmondotta, hogy Schwartz Mózes tizenöt éve elelőtt vette nőül nővérét és ez alatt az idő alatt csak kellemetlenségei voltak vele. Hatalmas összegeket kellett helyette kifizetnie és az utóbbi időben, amikor már anyagilag nem bírta támogatni, zsarolta és azzal fenyegette meg, hogy elváltik feleségétől. Ezt a helyzetet nem bírta elviselni és ezért lőtte agyon sógorát. Vizsgálati fogsgálat helyezett és bár szigorú felügyelet alatt tartották a ruhájában elrejtett mérget bevett és minden orvosi segítség ellenére meghalt.

A Remo olasz óceánjáró utasainak kalandos napjai a háboru kitörésének óráiban

A olasz hajó magyar utasa beszámol a Sabang-szigetén töltött izgalmas napokról.

A Remo nevű olasz hajót az Indiai-óceánon érte utól a rádióhír, hogy kitért a háboru és az olasz felletes hatóságok holland vizekre irányították. Így került a hatalmas személyzállító gőzös Sabang nevű holland gyarmati sziget kikötőjébe, ahol azonban a hatóságok megtiltották, hogy az utasok partralephessenek. A hajó fedélzetéről érkezett a következő levél:

Másnap reggel mindenki a korlátnál állt. Mi lesz velünk, kérdik izgatottan az emberek a világ legkülönbözőbb nyelvéen.

Ragyogó tiszta óbölbe jutottunk, előttünk csillogott a kis sziget, lágy halmokkal, palmafákkal, aszfaltos utakkal s kikötőjében néhány német tengerhajóval.

Mikor közelebb érünk, már kevésbé barátságos a kép, egy kis parti cirkáló is felfedezünk, két forgatható ágyúval.

Mindenkinek eisz gondja: aint partra ér, a postát feladni. Kétszánegyen levél vár készen...

Annál döbbenetesebb a családás, amikor kiderül, hogy — senkisémm szállhat partra.

Megindul a találgatás: háboru van, mi lesz a holland vizeken lavrozó Removal? A kapitány mindent megpróbál. Érintkezésbe lép a holland hatóságokkal, majd az utasok közül egy deputáció táviratot küld a kikötőparancsnoknak. Végül annyit elérünk, hogy a leveleket feladhatjuk.

Igen, de mi lesz velünk itt a semleges kikötőben? Valaki megjegyzi, hogy Sabangban a világháboru alatt négy évig vesztégett egy hajó... Az elkeseredés óráról-óra fokozódik.

SABANG, A CSODALATOS SZIGET

Végre megengedik, hogy csoportonként és meghatározott időre partra lépdeitünk. Ez új bizalmat ont a végkép letört társaságba. Mindenki igeekszik megnézni a csodálatos kis szigetet, ahol egy Rieni nevű holland kereskedő (semmi köze Wagnerhez) meg is invitált néhányunkat a villájába.

Ezalatt persze szkratáviratok mennek Batáviába, Rómába, Londonba, a föld minden részébe... Az angolok különösen nyugtalanok: egyszerűen nem értik, hogy valaki vagy valami beleszóll az ő utazásukba, egyéni életükbe... Nem is leplezik felháborodásukat.

Közben a sabangi hatóságokkal tovább folynak a tárgyalások. Mi lesz, ha esetleg esztendőig itt kell rostokolni?

Hát persze, szó sem lehet ennyi emberről. Ha néhány kivételesen engedélyt is kapnánk — százötven holland forintot kellene letétbe helyezni és megélhetésünkről gondoskodni.

Kinek van az angolokon és ausztrálokon kívül 150 holland forintja?...

BÜCSÜ SABANGTÓL

Estenként a Remo rádiójához menekülünk. Talán mégis megérkezik a megváltó csoda...

Harmadnap már a hajóskapitány is megerősíti, hogy Olaszország nem avatkozik a háboruba és a hajó folytatja útját.

Leirhatatlan boldogság ül az utasok arcára.

— Eljén Olaszország! — harsogják egyszerre magyarul, németül, franciául, olaszul, hollandul.

Szeptember 8-án a sabangi rendőrség újabb utlevélvizsgálatot tart a hajón s aztán bucsut vesz a Remo utasaitól. Mindenki könnyezik: a holland hatóságok valóban emberségesen viselkedtek ezekben a sötét napokban.

A Remo elindul Singapore felé. Még integetünk a kedves sabangiaknak, még egyszer visszapihlantunk a fedélzetről a ragyogóan tiszta kis városra, az aszfaltos főutra, a gyönyörű uszodára, a remekül felszerelt kórházra és a Remo hasítja az Indiai-óceán hullámaint.

A hét ausztráliai jezsuita tanár iskolát rendez az egyik szalóban. Angol nyelvórákat adnak és Ausztrália történelmét magyarázzák.

Ennyi lelkes, szorgalmas tanítványuk talán még sohasem volt. Mindenki elégedett s néhány vizsgálatbatalan angol kivételével megnyugvással néz a jövő elé. A jó öreg Remo nem hagyta cserben utasait.

Látogatás az amerikai autókirály csodálatos birodalmában

Megfigyelések az autógyártás Mekkájában, ahol a futószalag milliószámra készíti a kocsikat és pusztítja el az emberi munkaerőt

Írta: AUBERMANN PETER

Detroit városban való tartózkodásom alatt igen derék, székely származású fiatalember sauzolása mellett megtekintettem a híres Ford-műveket. Mister Szilágyi — így titulálta a detroit-i magyar katolikus plébános — egyik közönségnek fáradhatatlan tevékenységű tagja. Kézdivásárhelyen tett érettségije után a sors Újvilág partjaira sodorta. A barnakéjú és fogószerű fiatalember Detroitba került, ahol a lelkesedésével és sokoldalú munkásságával kivívta magának a magyar társadalom megbecsülését. Egy verőfényes délelőttön indulunk Mister Szilágyi gépkocsijával a Ford-művek iránta. Körülbelül félóra ut után megállunk egy csinos, köralakú épület előtt. Bemegyünk és egy körbenszaladó csarnokban találjuk magunkat, amelynek közepén szökőkutas kis kert díszel. Ez a csarnok tulajdonképpen a csikágói világkiállításon volt először látható. A kiállításán Ford szétszedte a pavillont, minden darabját vonatra rakatta, majd elszállította detriti gyártelepe közelébe és hajszálnyi pontos- sággal újra felépíttette. De mit is akar Ford ezzel a csarnokkal? Hogyan rágondolok és nevet ereszek, legjobban egy autómúzeum és túrisztiai hivatal propagandisztikus habarékjának nevezhetném. Köröskörül, a falakon kolosszális nyképek a Ford-gyár belső életét mutatják be. Egy forgó dióráma jellegzetes részleteket ábról azokról az országokról, amelyekben a Ford- autók elterjedtek. Felvonulnak előttünk Peru gazdag bányáival, Kína rostokoló kulijaival, a tőleg Alaszka, a Csendes Óceán melléki Chile és még néhány más ország. A múzeumot körülvevő kis parkban egy-egy híresebb külföldi országot híri rekonstrukciója látható.

Ha valaki bepillantást akar nyerni a Ford- művek munkájába, annak nem kell éppen az autógyártás Mekkájába, Detroitba elzarándokolni, némi fogalmat nyerhet már a newyorki világkiállításon is. A Ford-pavillon a kiállítás legmagasabb pontján épült és a vállalat harmincöt évi munkájának csúcseljesítményeit mutatja be. A pavillon tetejéről spirálisan lejt a „jövő útja”. Allandóan egy-két autó kergetőzik rajta. Egy állványon nem oxidálódó acélból készült, Mercurinak, az istenek számára küldőnek gigantikus szobra emelkedik. A fogadóteremben feltűnnek Ford első, ma már ósdián ható gépkocsijai, de helyet kapnak természetesen az 1939-es és legújabb típusai is, mint a Lincoln-Zephyr, Mercury és a Ford-8. Roppanat érdekes Ford ügynevezett „produkció ciklusa”. Egy hatalmas forgó korong 87 csoportban tárja elénk az autógyártásnál használt nyersanyagokat.

AMIG EGY AUTÓ A „SAJÁT LÁBÁN” JÁR

Miután kitöltöttünk egy nyomtatványt, a mely arról szól, hogy az igazgatóság elhárít magától minden felelősséget a látogatás során történhető szerencsétlenségekért, beszállunk a Ford-múzeum előtt állomásozó kék autobuszok egyikébe, majd rövid várakozás után megindulunk a gyártelep felé. Az utat vasúti vágányok szelik át, ezeken Ford saját vonatái közlekednek. Szakadatlanul hozzák a nagymennyiségű nyersanyagot és szállítják a már kész rendeléseket. Érdekes, hogy Detroitban és közvetlen környékén nem található semmiféle olyan nyersanyag, amely a Ford-művek itteni berendezését indokolta tenné. Az általában sem szén, sem vas, de még olaj vagy földgáz sem akad. A város nem fekszik folyó, vagy tenger partján. Azt sem lehet mondani, mintha talán a piac, vagy a nagytömegű képzett szakmunkásság miatt került volna ide ez a hatalmas gyártelep. Detroit és az amerikai autóipar központja maga Henry Ford. Az autógyártás csupán ő miatta kezdte meg itt első típusú lépését. Az új rendelkeznek, de a szerencsének is tulajdonítható, hogy a vállalat kis magva terebélyes fává lombosodott ki.

Megérkezésük után bevezetnek egy hatalmas, végeláthatatlan épületbe. A munkások a

gépek tövében guggolnak. Az első benyomás, a mit a gyár belsejéből kapunk, az a déli pihenő. Ki ujságot olvas, ki szendvicses kenyeret majszol, egyesek a nagy fáradságtól elcsigázva, bambán a semmibe néznek, mások meg beszélgetnek. Kérdezősködésekre Mister Szilágyi lecsújtóan nyilatkozik az amerikai, illetőleg a detriti munkásokról. Szerinte ezek a munkások gyerekesen komolytalanok. Legtöbben italozással töltik el szabad idejüket, szellemi horizontjuk ijesztoően szűk, semmi nem érdekli őket, csak az, hogy van-e munka és milyenek a munkabérek. Szellemi kopaszságukat csupán a külsőségek köcsor parókája takarja el. Érthető ezek után, hogy ezeket a kongó, ásitóan üres lelkeket a lelkiismeretlen munkászervek könnyen tömthetik tele szék-jeleszavakkal, és naív igazságokkal. Kereszthetünk-e magot a kicsépelet szalmában? De hogy a munkásság idáig jutott, abban bűnös a butító, a testi és lelki erőket kiszívó és könnyörtelenül nivelláló futószalag rendszer is.

Harminchat év alatt huszonhétmillió autó

Ha meggondoljuk, hogy Ford, az őszhajú, de rugékony ember, bár sem az autót, sem a futószalagot nem találta fel, motorizálta az egész világot, önkéntelenül is ámulunk és bámulunk kell. Harminchat éve annak, hogy Ford egy szűk kis épületben megkezdte munkáját és ezen idő alatt 27 millió kocsit gyártott.

Ha ezek után a fordizmust közelebbről szemügyre vesszük, akkor azonban a csodálkozásunkba más érzelmek is vegyülnek. A Ford Motor Társaság ugyanis mintaképe az ügynevezett racionalizált üzemeknek. Autóinak nagy elterjedtségét aránylag olcsó voltuknak köszönheti. Az olcsó eladási árat a tömegtermelés és a folyómunka rendszere teszi lehetővé. A Ford-művek maguk termelnek mindent, úgy, hogy a nyersanyag elindul útjára és mint kész kocsi kerül ki a gyárból. Saját szén- és vasbányáik vannak, kohóval, acélművekkel, fakitermelésük és fafeldolgozó üzemek, üveg- és textilgyárak. Így nincsenek kitéve a konjunktúra változásainak és a nyersanyagoknak csak a tiszta előállítási árat kell számításba venniük, nem pedig a piaci árat. Ennek a különbségnek egy részét mint külön hasznót zsebre vágják, másik részével pedig az eladási árat csökkentik. A melléktermékeket is teljesen kihasználják. A nyersanyagkitermeléshez közlelő helyen történik a feldolgozás, alkatrészek gyártása, az eladási hely központja

Ford zseniális üzletember, de egyben szívtelen kihasználó

Ford, bár jó fizetést ad, még sem lehet azt mondani róla, hogy szociális meggondolások töltik el. Ford merev individualista, keménykezü, sőt diktátor. Nem tárgyalt, hanem parancsol. Kedvezményeket nyújt, hogy annak láncával rabzolgaként helyhez kösse a munkást. Beleavatkozik a magánéletébe és csak azért nyújt neki több enniatolt, hogy a futószalag segítségével hamarabb kiprélhesse a benne lévő teljes munkaerőt. Ez a egyhangú, értelem nélküli munka, amelyet mindenki reggeltől estig végez, felőri az ott dolgozók idegét. Itt látja az ember igazán, hogy mivé lesz a gép, ha a szerény szerszám szerepétől a zsarnok trónjára emelkedik. A munkás üzemésített, óraműszerű tucatemberré vált, akit megraboltak az alkotás szerente örömtől. Természetes, hogy ebben a sírú helyzetben rosszul érzi magát. Aki itt 10—15 évig dolgozik, abból a végén rons lesz. Mister Szilágyi felhívta figyelmemet azokra a munkásokra, akik az autó vázára a fekete festéket fecskendezik. Egészségük végzetes veszélynek van kitéve, mert kénytelenek állandóan a mérgehatású festék- gőzben tartózkodni. Meséli Szilágyi még, hogy

Kis idő múlva elbódúlnak a szirénák, a gépek elkezdnek morogni, zúgásuk mintha a föld méhéből törne fel, majd zakatolva, ütemes munkába kezdenek. Kering a futószalag, csattannak a dugók, kerepelnek és csikorognak a kerekék. Végtelenül érdekes végigkövetni az autógyártás minden egyes fázisát, a bölcsőjétől mindaddig, a míg saját erejétől jár. Fantasztikus gyorsasággal ölt magára újabb és újabb formákat, mint valami mesebeli növény, egy-kettőre kiterébélyesedik, egyre több új szervet fejleszt és úgy elszaporodik, mint esőzés után a gombák.

Lomhán csúszkálnak a futószalagon a durva és ormótlan motor-öntvények és amikor kicsiszolják, ragyognak, mint az ékszer. Valóságos boszorkánykonyha ez. A több mint négyezer alkatrészt káprázatos fűrgességel kerül rá a kocsi. Alighogy megjelenik a motor, mint adott jelre, akárcsak a kotló megriadt csibéi, innét is, onnét is előbújnak a kisebb és nagyobb alkatrészek. Elhelyezkedik a volán, a vasalkatrészekre rásimul a festék, a rengeteg csavar kereses nélkül rátalál a helyére. Közben a munkások kopácsolnak, srófolnak, igazítanak, löknek és tolnak, csúsznak és ágaskodnak. Minden egyes mozdulatot a mérnökök agyafúrt pontossággal számitottak ki. Pihenni, megállni, itt nem lehet. A munkás maga is csak egyszerű alkatrészt, egy gályapadhoz leláncolt rab.

Legérdekesebb látvány az, amikor az autó a futószalag utolsó darabjára kerül. A motor szinte egészen fel van már szerelve, az emeletről csigával ráeresztik a már kész karosszériára. Minden rendben van: az ablakok, lámpák, a párnázott ülés. Még folyik a montázs, de már csurgatják a tartályba a benzint. A végén két munkás beleugrik, kipróbálják a kapcsolást, fékeket és útána a kész autó leugrik a futószalagról s saját erejével, hogy úgy mondjam, „a saját lábán” kifut a tereméből.

ban az autó szerelése. Ez a jól megszervezett központositás rengeteg idő, anyag- és munkamegtakarítást tesz lehetővé. A gyár tömegtermelést folytat és csak néhány típust állít elő.

Maga a munkafolyamat a munka leegyszerűsítésén és szakadatlanlanságán alapul. A legmodernebb automatagépek állnak szorosan egymás mellett és a futószalag folytonos kapcsolatolt létesít a részletmunkák, sőt a műhelyek között is. Ott, ahol már nem tudják a munkaerőt géppel helyettesíteni, az összetett szakmunkát egyszerű, gépszerű mozdulatokra bontják fel. A szakmunkások helyét tanulatlan munkások foglalják el. A különféle munkamódot betanulási ideje általában igen rövid, 43 százalékban még az egy napot sem éri el. De a mozdulatok olyan egyszerűek, hogy nincs is szükség a munkás egész testére és ezt kihasználják Fordék arra, hogy roklantakat, nyomorékokat állítsanak munkába. Ford kimutatása szerint 9653 munkás nem ütötte meg az átlagos testi erőt. Ezek közül 123 félkarú, 234 féllábú, 4 teljesen vak, 207 félszemé- re alig lát, 37 süketnéma, 60 epileptikus, a többinél kisebb a fogyatékosság.

Ha teljes üzemmel dolgozik a gyár, akkor körülbelül százezer munkást foglalkoztat. Alkítólag egy munkás napi átlagkeresete hat dollár, ami több, mint más vállalatoknál.

egyikben Ford az üvegfüvódájában járt, amikor egy munkás beleesett az izzó üveglávába. Mire kihúzták, karjairól teljesen lefoszlott a hús, csak a vékony csont maradt meg belőle.

Úgy tudom, hogy a Ford-üzemekben kollektív szerződés nincs, a munkások szervezkedő védekezését ildözik. Emiatt és az idegölő munka miatt, 1914-ben átlag háromhavonként kicserélődött a munkáslétszám. Ez tette szükségessé, hogy különböző kedvezményekkel, hitelekkel lekössék a munkásságot, de ennek ellenére ma is erős a munkáshullámsz.

Benyomásainkat összegezve, azt kell mondanunk, hogy Ford megrdelemi az elismerésnek azt a babérkoszorúját, amelynek minden levele türelemből, szívós munkából, a technika adott-ságainak zseniális kihasználásából készült, ha azonban a kritika itélőszéke elé citáljuk, akkor a fejére kell olvasnunk a lesújtó szententációt, hogy mivel a kizsákmányoló kapitalizmus elvinek hódolt, néhány kezdeményezéstől eltekintve, még rengeteg a tennivalója szociális és emberbaráti téren.

Kincskeresők a Bánságban

— a török hódoltság után hatósági engedéllyel kutattak a menekültek elásott drágaságai után

Világszerte elterjedt a hír, hogy nagy bajok, háborúk, ellenséges hadsereg bevonulása, vagy más okból való gyors menekülés esetén gazdag emberek elássák vagyonukat. Abban a reményben teszik ezt, hogy később visszatérhetnek és újból birtokukba vehetik tulajdonukat. Sokan aztán idegenben elhalnak és az elásott kincs ott marad a földben mindaddig, amíg azt valamilyen szerencsés ember megtalálja. Ez a hit nem is nélkülözi az alapot, mert ha a mai világban ritkábban történik, régebben azonban gyakran megesett az ilyen vagyonrejtés.

Amikor a Bánság kétszáz esztendő előtt a százhatvan évig tartó török hódoltság alól felszabadult, mindenféle megindult a kincskeresés. Sok helyütt ástak, túrkáltak a földben abban a reményben, hogy egyrészt a másfél század előtt a törökök elől menekült hajdani földesurak, másrészt a sietve elfutott török pasák elásott kincseit megtalálják. A bánsági kormányhoz nagyon sok kérelem került, amelyeknek benyújtói kincsságra kértek engedélyt. A kormányzat ezt az engedélyt rendszerint megadta. Azokat, akik kellő hatósági engedély nélkül kutattak kincsek után, megbüntették. Az egykori bánsági kormányzás temesvári irattárában hiteles adatokat találunk a kétszáz esztendő előtti kincskeresésekről. Elsárgult, megfakult írású papírok regélnek a kincskeresésekről. Erdemes ezekben az adatokban böngészgetni.

A lugosi és facseti kerület Rác névű tisztartója 1724. március 23-án jelentette a temesvári kormányzatának, hogy Margina falu közelében néhány földműves földben elásott pénzeket talált. Mire Rác az esetről tudomást szerzett, akkorára a pénzekből néhány darabot uszoraaron már megvásároltak környékbeli kereskedők. A kormányzat utasította Rác tisztartót, hogy a kincstaláló parasztokat a pénzek beváltása végett küldje be Temesvárra, a vásárló kereskedőket pedig erős fedezet mellett kísértesse be.

AZ UTOLSÓ TEMESVÁRI PASA UNOKÁJA NAGYAPJA KINCSET KERESI

1728. júniusában megjelent a temesvári kormányzati hivatalban a szabályszerű útlevelel érkezett Achmed török pasa és előadta, hogy unokája az utolsó temesvári pasának, aki elvonulásakor Versec közelében nagyobb kincset ásvat el. Engedélyt kért, hogy ezt a kincset megkereshesse. A kormányzat erre július 2-án utasította a verseci kincstári hivatalt, hogy Achmed pasa részére az általa tervezett kincskereséshez minden lehető támogatást megadjon. A verseci kincstári hivatal július 31-én tudatta a bánsági kormányzattal, hogy a nevezett török által felfogadott emberek a pasa és a kincstári hivatal megbízottainak jelenlétében három és fél napig ástak, de semmit sem találtak. Lehetséges, hogy a kincset már másvalaki előbb megtalálta, vagy pedig Achmed pasa nem tudta a pontos rejtekhelyét.

1728. nyarán a temesvári tömlőben veszedelmes rabló színlődött. Ez egy napon kihallgatásra jelentkezett és elmondta, hogy Pancsován van háza, amelynek udvarán egy eperfa tövében ezer forint, egy ezüstből készült galamb és egy török buzogány van elásva. 1728. szeptember 24-én a bánsági kormányzás a vallomást közölte a pancsovai tisztartósággal, amelyet utasított, hogy Eberstatt János városkapitány két más tiszttel nézzen utána a dolognak. A városkapitány ásatott az eperfa tövében, de semmit sem talált, amit jelentett is Temesvárra. Az elzárt rabló azonban továbbra is megmaradt állítása mellett, hogy a házában kincs van, amelyet az apja egy Belgrad alól menekült osztrák tiszttől lopott és aztán elásott.

ARANY A TEMES FENEKÉN

1732. szeptember 6-án a csákovai tisztartóság jegyzőkönyvet terjesztett a bánsági kormányzat elé. A jegyzőkönyvet Cocos Ion ligeti lakossal vették föl. Cocos Ion a Temes folyóban egy ezüst- és aranypénzzel telt fazekat talált. A kincs egy harmadát a fennálló király irendelet értelmében a megtaláló kapta.

1736. augusztus 25-én jelent a temesvári kerületi tisztartóság, hogy Buttner Emil kőművesmesternek és Kreishalb János kocsmárosnak megengedte, hogy a temesvári kerület bizonyos helyein kincs után kutassanak. Az ásatásoknál mindig jelen volt egy kincstári tiszt is. **Hónapokon át ástak, de nem találtak semmit.**

Buttner kőművesmester erre visszatért Temesvárra. Kreishalb kocsmáros azonban éjjelenként titokban maga folytatta az ásat. Mikor ez tudódott, a kocsmáros elzárta.

Mórluk községben 1747-ben Clopotan Pavel és Serige Florea földművesek a határban ezüstpénzeket találtak. A leletről jelentést tettek a hatóságnak, amely a talált pénzek értékét 91 forintban állapították meg. Az orsovai kincstári hivatal ezt jelentette és megjegyezte, hogy jelentkezett Micu Marioara asszony és leánya, akik azt állítják, hogy a kincs őket illeti meg, mert azt Micu Jacob, az asszony néhai férje és a leány apja ásta el. A kormányzás erre azt válaszolta Orsovára, hogy ha Micu Marioara és leánya hiteles tanukkal igazolni tudják állításukat, akkor a kincset ki kell nekik adni. Hogy az ügynek mi lett a vége, arról nem beszél semmi adat az irattárban.

1745. január 11-én jelentette a lugosi tisztartóság a bánsági kormányzatnak, hogy Bethlen János gróf Erdélyben Iktárra érkezett, ahol kasztyó és családi birtoka van. A gróf megjelent az előjáróságon és elmondta, hogy a törökvilág elején egyik öse a környéken pénzt, ékszerket és harangokat ásvat el és érdeklődött az iránt, nem tud-e arról valaki? Bethlen gróf ásatásokat is végeztetett, de eredménytelenül, mire visszatért Erdélybe.

KINCSKERESÉS TITOKBAN

1747. december 3-án a verseci tisztartóság pandúrjai hat asszonyt fogtak el, akik titokban kincs után ástak. Az asszonyok ezt tagadták. Beismerték ugyan az ástást, de azt mondták, hogy ritka gyökereket ástak, amelyekből bűvös orvosságokat akartak főzni, mert ők javasasszonyok. A bűvös orvosság arra való, hogy a hűtlen szerelmet visszatérítse kedveséhez. Mentőségüket nem fogadták el és fedezet mellett bevisítették a hat nőt Temesvárra. Hogy mi lett ezeknek a további sorsa, azt nem lehet tudni.

Vuko Miklós és Vuko Brankó újívidéki lakosok több társukkal együtt 1748. február 5-én engedélyt kaptak a temesvári kormányzattól, hogy Becksereken kincstári tisztnek jelenlétében

kincsek után áshassanak. A kincssásás több ten át tartott és azon a kincstári tisztéken ki a kincssásók kérelmére Heill Ignác újívidéki rosbíró is jelen volt. A keresett kincs azonban nem került elő a földből.

1752. június 2-án jelent a orsovai kincstári tisztartóság Temesvárra, hogy a menádi hegyekben mintegy harminc embert tetten ért, amint összevissza ástak. Mikor kérdőre vonták ezért, kijelentették, hogy egy előkelő török ásta el ott egykor a drágaságait és azokat elatják. Minthogy azonban az ásatási engedély nem tudták felmutatni, a kerületi pandúrok szavarták őket.

1753. június 23-án a bánsági kormányzat tudatta a csákovai tisztartósággal, hogy Földsi Miklós szentesi lakosnak és négy társának engedélyt adott Csákova környékén kincs után ásni. A kincssásás, amely a tisztartóság egy mebizottjának jelenlétében folyt, eredménytelen maradt.

A kétszáz esztendő előtti bánsági kincskeresők nem vágtak zsebre sok hasznót. Legszerecsébb volt ezek közül Barinkay Sándor, a Szaffi nevű cigányleány szeretője. Ez a Barinkay rengeteg kincset talált. Báró lett belőle, a vari ember és felségül vette a cigányleány akiről később kiderült, hogy a cigány csak nevelték, mert voltaképpen királyvérből származik. Viszont ez a Barinkay Sándor csak költött alak, akinek történetét Jókai Mór találta ki és megírta Cigánybáró című regényében és operettjében. Egy alkalommal iratársaságban Jókai beismerte, hogy a Cigánybáró meséje akkor támadt benne, amikor a török utolom utáni bánsági kincskeresésekről hallott.

Félegyházi András

A DÉLI HÍRLAP

Bucurestiben minden újságkioszkban **kapható**

Kérje a DÉLI HÍRLAPOT

= KÖZGAZDASÁG =

Október 20-ig kérhető az importengedély kiadása

Kevesebb lesz a behozható mennyiség, de a kérvények száma is csökkenni fog
Hogyan importálhatnak a magánosok?

Miután lapunk legutóbbi számának közlése szerint a kormány megállapította, mely áruk behozatali engedélyt adja a külkereskedelmi hivatal és melyekre ad engedélyt a helyi árellenőrző bizottság és miután folyó hó 17-étől kezdve késszen áll minden az új rend érvényesítésére, esedékessé vált az év utolsó negyedére szóló behozatali engedélyek és devizaengedélyek megadásáért a kérvények benyújtása.

A behozatali engedélykérekeket az újonnan készült nyomtatvány-formákon legkésőbb október 20-áig kell beadni.

A külkereskedelmi hivatalban Marian Emil vezértitkár az osztályok igazgatóival megállapította a lebonyolítás rendjét. Meg van állapítva, milyen mennyiségek és mely országokból hozhatók be a rendelkezésre álló devizakészletekre tekintettel és figyelemmel az előző évnegyed behozatali kvótáira. A beérkező kérvényeket a rendelkezésre álló mennyiség arányában és az eddigi behozatal arányában engedélyezik. Az engedélyezésnél azonban az új évnegyedben megállapított sorrend fog érvényesülni, tehát a szétosztásnál első helyen levonásba kerülnek az állam rendelkezési, azután a nyersanyagok szükséglete, a gyártáshoz szükséges segédanyagok, a fegyvertárhelyek, a kisereléshez szükséges alkatrészek, a gépek és készülékek, az ipari berendezések szükségletei és végül a fogyasztási cikkek.

Az új rend szerint magánosok is kérhetnek

behozatali engedélyt saját szükségleteikre, de ezek is csak engedély alapján hozhatnak be árut, vagy anyagot. Az új törvény szerint lehetséges a behozatali úg kérni, hogy az illető devizák kiutalására nem tart igényt, azonban ilyen esetben igazolni kell a forrást, ahonnan a fizetési eszközt veszik.

Általánosságban a külkereskedelmi hivatalban az a megállapítás, hogy ebben az utolsó évnegyedben a behozható mennyiség az eddiginél kisebb lesz, de a behozatal iránti kérelmek is korlátozottabbak lesznek, mert már az előző harmadik évnegyedben is sok vállalat nem vette igénybe az előbbi igénylését.

— A bánsági gabonapiacra különösen lucerna iránt mutatkozik kereslet, míg a többi gabonaműben az üzleti forgalom csekély. A piaci árak a következők: buza 75 kilos 430, ótengeri 400, új tengeri morzolt 290—300, korpá 320, új zab 380—400, muharmag 400, tökmag régi áru 950, káposztarepce 900, lencse 800, új takarmányrapa 350, tavaszra 430 lei százkilónként. Lóheremag 26—26.50 lei és lucernamag 37—40 lei kilónként.

— Milliós moratóriumok Szatmáron. Moratóriumot kért Weisz Sámuel nagybányai festékgyáros. Aktívája 5 millió 507.600 lei, passzívája 2 millió 374.979 lei. Ugyancsak moratóriumért folyamodott Fischer Abrahám és Társa szatmári készruhá-cég hitelezői. A cég aktívája 2 millió 621.767 lei, passzívája 2 millió 469.646 lei.

A Szovjetunió öt év alatt megkétszerezte a vasérc termelését

Oroszország őstermelési központjai. A gyapottermesztés nagyarányú fellendülése

Lloyd George a napokban kimeríthetetlennek mondotta a Szovjet-Unió nyersanyagkészletét. Erdemes közelebbi tekintetet vetni erre a kérdésre. Szovjet-Oroszország 21.267.714 négyzetkilométeren terül el, tehát háromszor nagyobb szárazföldön, mint az Egyesült Államok és hét-százszor nagyobb területen, mint Belgium. 185 nép él ezen a területen, összesen 168 millió lélek. A legváltozatosabb területeket foglalja magában ez a szárazföld és így természetesen, hogy a legkülönbözőbb nyersanyagokat tudja kitermelni. Kőolaj, szén, vas, fa, valóban kimeríthetetlen tartalékokban léteznek ezen a területen és mindezekhez hozzájárul a gyapjú, cukornád újabb fellendülő termelése.

A szovjetállam széntartaléka 15 medencében létezik. Ezek közül a doni medence 71 milliárd tonnát, a moszkvai 6, az urali 5, a transzkaukázusi 189, a központi ázsiai 5, a karagandai 19, a kiznessi (Sziberia) 400, az irkucki 74 milliárd, a tonoguzgái 400 milliárd tonna tartalékot jelent. Ezek a kiaknázzható területek, amelyeket Oroszország korántsem használ ki, mivel az évi szénttermelése csak 200 milliárd tonna.

Petróleum a Transzkaukázusban, Azov környékén, a kozákföldön, Közép-Ázsiában és Távolkeleten találhatók. A termelés növekedésére jellemző, hogy míg a cárizmus utolsó békeévében, 1913-ban 9 millió tonna kőolajat termeltek ki, 1937-ben 47 millió tonnát.

Hasonló emelkedést mutat a vasérc kitermelése. Ez 1913-ban 4 millió tonnát tett ki, 1937-ben 18 millió tonnát. A fémipar állandó emelkedést mutat és ennek központja Leningrád, Moszkva, Ukrajna és a Kaukázus. 1932-ben a termelt érték hét milliárd rubel volt, míg

az utolsó ötéves terv végén a termelés elérte a 16 milliárdot.

Ennek az óriási területnek a gabonaművelésén kívül főterméke a gyapot és a cukorrépa. A gyapottermelés 1937-ben hét és félmilliárd méter szövet gyártását tette lehetővé. A cukorrépa termelése 1 milliárd és 400 millió hektáron folyik.

Elszámíthatatlanok a Szovjet-Unió erdészeti központjai, mert az egész Észak-Szibéria végtelen erdőszeg. Itt és az európai Oroszországban az erdők 952 millió hektárt borítanak el, tehát az ország területének 21,5 százaléka erdőszeg van.

Csak az utóbbi öt év folyamán kezdődött meg a racionális állattenyésztés. 1936-ban az állatállomány a következő volt: 16 21 millió, szarvasmarha 65,5 millió, juh 96 millió, sertés 43,5 millió.

Ezzel a hatalmas nyersanyagkészlettel nem áll arányban az ipari termelés, amely fejlődésben van. Az iparélet központjai: Kelet-Ukrajnában, Moszkva és Leningrád között és Nyugat-Ukrajnában vannak, míg a gépipar főleg az Uralban virágzik. A népsűrűsége tekintve, az orosz birodalom igen változatos sűrűségű, mert míg Közép-Oroszországban, a Leningrád és Moszkva között húzható horizontális két vonal által bezárt övben 100 millió ember él, az ország további 4/5 részében csak 60 millió. Az eddig is Oroszországhoz tartozott fehér-oroszországi részen csak 5,5 millió lakos van, míg ugyancsak népes Kelet-Ukrajna, ahol 32 millió ukrán lakik. A kazaki tartomány, amely kétszer akkora terület, mint az előbb említett Leningrád—moszkvai öv, mindössze hét millió lakossal rendelkezik.

Megállapítják a minimális munkabérek

A minisztertanács sok új törvény előkészítésére adott felhatalmazást a miniszteriumoknak. Egyszerűsítik a határozatokban az ingatlanforgalmat. A szőlőművelési törvény is módosításra kerül

A minisztertanács legutóbbi ülésén megállapította, hogy sok fennálló törvény nem felel meg a szükségleteknek és ennek folytán jóváhagyta, hogy az egyes miniszteriumok a következő új törvényeket készítsék elő, terjesszék ezeket a legutóbb megszervezett miniszterközi bizottság bírálata alá és azután a törvényelőkészítő bizottság véleményezésével terjesszék véglegesrendellettörvényül elfogadás végett a minisztertanács elé.

A földművelésügyi miniszter, Cornateanu, a mezőgazdasági munkák helyzetjelentését mutatta be, különös tekintettel a mezőgazdasági mozgósítás törvényének az eredményeire, azután a gabonaértékesítés helyzetéről számolt be és intézkedést javasolt arra, hogy

a kereskedelmi malmok csak az illetékes hatóságok ellenőrzése alatt vásárolhassák fel a gabonát.

A szőlészeti törvényvel kapcsolatban, amelynek végrehajtási utasítása tegnapi közlésünk szerint most jelent meg a hivatalos lapban, az eddig egységes hektáronkénti 3000 lei termelési adóval szemben, amely a bor-italadó helyébe lépett, olyan törvény módosítást fog előterjeszteni, amely ezt az adót a beültetett szőlők hozadékkepesége szerint változó összegekben állapítsa meg.

Emellett szükségesnek jelezte a miniszter, hogy a törvényben már megalkotott B. I. N. A. G. alaplán külön osztályt létesítsenek az államot illető elővételi jog gyakorlására.

A pénzügyminiszter, Mitita Constantinescu, felhatalmazást kapott, hogy a Letéptéztár újraszervezésére készítsen törvényt.

A közmunkaügyi miniszter, Ghelmegeanu Mihail, megbízást kapott, hogy a már ismertté tett terv szerint a CFR úthasználati kizárólagos szabadalmának a félretételével a teherautóforgalom erősítése és a teherautók szaporításának elősegítése végett törvényjavaslatot készítsen. Egyben az úteptéteket is gyorsítani fogják megfelelő törvények útján.

A behívott alkalmazott mentesül a munkaspénztári illeték alól

1,2 százalékos pótilletéket és a munkaalapilletéket a munkaadó tartozik megfizetni

A hadbavonultat fizetése utáni munkásbiztosítási illetékek kiszámítása és fizetése körül zavarok vannak, mivel a különböző kerületi pénztárak ezt a kötelezettséget különböző módon kezelték. A Munkásbiztosító Pénztár központja e kérdéssel kapcsolatban rendeletet adott ki, amely a következőket tartalmazza: A társadalombiztosításról szóló törvény 59. szakaszának második bekezdése értelmében az alkalmazottak katonai szolgálat teljesítésének ideje alatt nem kell a társadalombiztosító illetéket fizessék. Azon alkalmazottak esetében, akik olyan munkaadó szolgálatában állanak, aki ötnél több alkalmazottat foglalkoztat és akiknek esetében a munkaadó az illetékeket listával röjja le, a listába fel kell venni a katonai ősszpontiságra behívott alkalmazottakat is. Ezeknek neve mellé oda kell írni a fizetését, vagy pedig a családi segélyt is a megjegyzés rovatra be kell vezetni, hogy az alkalmazott mióta van katonai ősszpontisítás. A fent nevezett alkalmazottak esetében nem kell leróni a társadalombiztosítási illetéket, a TEC-illetéket és a heti 1 leies építési illetéket. A katonai ősszpontisításra behívott alkalmazott fizetése vagy családi segélye után azonban a társadalombiztosításról szóló törvény 111 és 331 szakaszai szerint le kell róni az 1,20 százalékos pótilletéket, az 1 százalékos munkaalapilletéket, tekintettel arra, hogy ezeket csak a munkaadó fizeti. A katonai ősszpontisításra behívott alkalmazott teljesen mentesül az ősszpontisítás idejére mindennemű társadalombiztosítási illeték fizetése alól.

— Emelkedett a fenyőfaárú ára, — sőt további emelkedést várnak. A román-magyar közeledés megtörténtének hírére a fenyőfa-piac is kedvezően reagál. Dacára annak, hogy a meg-egyezés híre csak pár nap óta került nyilvánosságra, a fenyőfa-piacon máris nagy kereslet mutatkozik. Ez a fellendülés az árakban is érezteti hatását, mert az árak az utóbbi napok eseményeinek hatása alatt, 10—15 százalékos emelkedést mutatnak, ami kifejezésre jut az UGR most megjelent árjegyzékében is. Amennyiben a szállítónak elegendő vagon fog rendelkezésükre állani, úgy az őszi kampány olyan erős iramanuk ígérkezik, amilyen évek óta nem volt. Ennek oka főleg az, hogy a magyarországi rak-
tárak az utóbbi két hónap alatt a szállítási és valutáris nehézségek miatt teljesen kiürültek. Ugy a termelők, mint a fogyasztók meg vannak győződve róla, hogy ezt a jelenlegi 10—15 százalékos áremelkedést újabb emelés fogja követni, mert a termelők a munkáskéz és a vontatójóságg hiánya miatt alig számbavehető mennyiséget tudtak a fűrészekhez fuvarozni és így a fokozott kereslettel szemben erős anyagiánnyal kell számolni.

A rizs, petróleum és só maximális árak összhangba hozatala a reális helyzettel

A temesi kereskedelmi testületek szövetségének vezetősége tegnap felkereste a városbázan Warth Péter dr. alpolgármestert és Heim Ernő dr. népjóléti tanácsnokot, akikől kérte, hogy

a szövetség által előterjesztett közszükségleti cikkek árainak maximálisát vegye a városi hatóság felülvizsgálat alá.

A városbázan viszont megállapítást nyert, hogy a petróleum és a só árárt országos érvényű intézkedéssel a minisztérium állapította meg és így a városi hatóság ezekre a cikkekre nem térhet vissza, mivel erre felhatalmazása nincsen. A rizst illetőleg, amely nem képezi országos érvényű ármaximális tárgyat, a szövetség eddig nem kapott kielégítő választ.

Körner-Dragan Iosif dr., a kereskedelmi testületek szövetségének vezetőikára ezután felkereste Giurcaneanu Eduard kereskedelmi és iparkamarai elnököt és Fratila Ion főtitkárt és kérte, hogy a királyi helytartóság árelenőrző bizottsága által a minisztériumhoz felterjesztett maximálási kérdéseknek a mielőbbi elintézésé érdekében

távíratilag eszközölje ki a petróleum és só árának újból való szabályozását.

Az a só, amelyet a monopolgazgatóság ad ki, 3,60 leiben nyert maximálisát, ezt a kereskedők tudomásul is vették és alkalmazkodnak ezen árhoz. Vannak azonban bizonyos sófajták, amelyek luxuscikkeknek tekinthetők. A kereskedők szövetségének kérése az, hogy csak a monopolsó-kezeze ármaximális tárgyat, míg a luxusszámba menő sófajtákra vonatkozólag mondják ki, hogy a közszükségleti cikkek árának megállapítására kiadott

árelenőrzési törvény korlátai között maguk a kereskedők állapíthatassák meg az árakat.

Közbenjárt a szövetség olyan irányban is, hogy hogy a házi mosósappant elkülönítsék a finor toalettszappanoktól, mert az utóbbiak nem sorolhatók a közszükségleti cikkek közé és nem maximálhatók.

A kereskedelmi kamara vezetősége megígérte, hogy haladéktalanul intézkedik a miniszteriumban és távíratilag kéri a királyi helytartóság árelenőrző bizottságának felterjesztésére vonatkozólag a kedvező elintézését.

Az Erdélyi Magyar Gazdasági Egyet közleménye Az igáslovokról

(C. Dammann, a hannoveri állatorvosi főiskola volt igazgatójának könyve nyomán.)

A lovak tulajdonképpen csak a fogváltás befejezése után, az ötödik életév betöltésekor volna szabad munkára fogni, ha testük tökéletes kifejlődését semmivel sem akarnák megzavarni. Ennek a kívánalomnak gazdasági okok miatt a gazdák a legtöbb esetben nem tehetnek eleget. Mégis, mint megszivleendő szabályt állíthatjuk fel, hogy a gyorsabban fejlődő fajták csikóit a betöltött harmadik év, a lassubb fejlődőeket a betöltött negyedik év előtt ne vegyük használatba.

A túl korán befogott lovak csonthártája és izületi igen érzékenyek és e miatt gyakori eset, hogy a látszólag erős, fejlett csikók csontkövéseseget kapnak, megrokkannak és a sokatigéző csikó koraván, leromlott gebévé romlik.

A betanítás az izomzat egyenetlenül fokozódó igénybevételével kell, hogy végbemenjen. A használati célnak megfelelően, más és más izmok kell, hogy erősebben kifejlődjenek. Így a hátsólovaknál a hátsó láb és a hát izomzata, a nehéz igáslovaknál az első lábaké fejlődik ki nagyobb mértékben.

Fokozatosan kell, hogy a csikók a tőlük várt munkának megfelelő takarmányra, abrakra áttérjenek. Hogy ezáltal lehetővé tegyünk a csikó egész szervezetének a későbbi rendeltetésére legalkalmasabb módon való kifejlődést. Minél többet kívánunk fokozatos begyakorlással erre előkészíteni. Ugy a menetgyorsaság, mint a hordozandó, vagy elhúzó teher tekintetében csak lassu átmenettel érhetjük el a legkedvezőbb eredményeket.

Igen fontos dolog, hogy elegendő időt adjunk lovainknak a takarmány megemésztésére. 2—3 óra múlva a felérett takarmánynak a vérkeringésbe való felszívódása megindul. Az emésztés későbbi folyamatai már munka közben is rendszeren végbemennek. Ezért lovainknak legalább 2 órai pihenőt hagyjunk etetéskor.

A munka megkezdésekor ne kívánjuk lovainktól mindjárt az erők teljes megfeszítését. Időt kell hagyni az izmoknak és a többi szerveknek arra, hogy fokozatosan belejajjenek munkájukba. Ezt a gépkezelők és autóvezetők jobban tudják, mint a lovas gazdák.

A ló sulyának nagyobb része esik az első lábakra, mint a hátsókra. Ezért rokkannak meg oly gyakran az első lábak. Ezt a megrokkantást sietteti hátsólovaknál a lovas hibás ülése. A lónak az a szokása, hogy a nyakát túlságosan előre nyújtja, valamint a kocsis gondatlansága, ha nem lassítja a menetet, amikor lejtőn lefelé hajt. Mindezek az esetek még jobban fokozzák az első lábak aránytalanul nagy megterhelését. Ugyancsak lassítani kell, ha hegynek felfelé hajtunk, hogy a tüdő és szív túlzott megerőltetését elkerüljük.

Hosszabb sebes hajtás esetén másfél-két óras időközökben kisebb pihenőket kell tartani. Ilyenkor egy kevés értakarmányt adjunk, ami a gyomrot nem tölti meg túlságosan. Itatni ilyenkor csak a lélegzés és a szív működés megnyugvása után szabad. Pihenők idején takarjuk le a lovakat meghűlés ellen. Az ut végén lassítsuk a menetet. Vagy jártassuk meg őket lépésben az istállóba való visszavezetés előtt. Ha ezt elmulasztjuk, akkor a lovak állás-helyükön túlságosan megizzadnak, nem jön meg az ertávyuk és könnyen meg is hűlnek.

A megnyugodott állapotban az istállóba visszavezetett lovakat csutakoljuk le és adjunk nekik egy kis adag szénát. Itatni csak a vérkeringés teljes lecsendesedése után szabad.

Minél nagyobb volt a megerőltetés, annál táplálódó és fehérjében gazdagabb takarmányt adjunk nekik. (Folytatjuk.)

— **Állatbezuhatali monopólium a cseh-morva protektorátus területén.** A bucaresti „Oficiul de vanzare al animalelor” cég és a németországi importot ellenőrző hivatal között szeptember közepén megállapodás jött létre hateraz szarvasmarha és 20 ezer sertés kivételére. Ebből a mennyiségből az említett részvénytársaság 200 vagon szarvasmarhát le is szállított. Az állatviteli szindikátus ezeknek a szállításoknak a felfüggesztését kérte, arra való hivatkozással, hogy a német bevitteli hivatal, a Reichstellével csak a kivitteli szindikátusok szövetségének van joga megállapodást kötni a Németországba irányuló állatkiviteléről. A cseh és morva protektorátus területére való élőállatkivitel terén is lényeges változás állott be. A prágai piacra ugyanis eddig az oltani hatóságok által megállapított árak alapján történt a kivitel. A protektorátus területén előreláthatólag még ezen a héten bevezetik az állatviteli monopóliumot.

A kereskedők a decentralizált nyugdíj és segélyintézet mellett

Aradról indult ki, a Kereskedő Egyesületek Szövetségéből a kereskedők országos nyugdíj és segélyintézetének megalapítása, itt dolgozták ki Domán Sándor vezetése alatt az első részletes tervezetet, amelynek alapján Penescu senátor javaslatára a kereskedelmi kamarák 1937. évi törvényébe bevezették az intézet megalapítását, majd 1938. december 20-án részletes törvényt is tettek közé az intézmény életbe léptetéséről. A megszervezés munkái azóta folytak a kereskedelmi minisztériumban és a munkásbiztosító intézet keretei között, a kereskedők e célra évi adicióális adót is fizettek, a szervezet azonban a törvény elgondolásai szerint nem alakult ki. A törvény túlságosan központosítva állította fel a kereteket. Evvel szemben a kereskedővilág a kereskedelmi kamarákon keresztül erősebb decentralizációt kívánt és a kamarák mellett kívánt erőteljesebb segélyalapot megvalósítani. A kérdés most Bujoiu nemzetgazdasági miniszter elé került és rövidesen eldől, hogy hozzájárul-e a kamarák kívánságához, vagy pedig az igazgató tanácsnak nem rég történt kinevezése után az eredeti alapokon, központosítva indul-e meg az intézmény gyakorlati működése? A kiinduláshoz szükséges anyagi eszközök mindenképpen rendelkezésre állanak az eddig is beszédett adóalaphól.

Visszatéríti az állam a szállítóktól beszédett 3 százalékos illetéket

A nemzeti repülőalap javára 3 százalékos külön illetéket szedtek be 1938. október 13 és 1939. március 13 között a szállítási és vállalkozási szerződésük értéke után. Minthogy megállapított nyert, hogy ez a megterhelés téves volt, 1939. március 11-én királyi rendelet jelent meg, amely törölte ennek a 3 százalékosnak a szedését. Most a légügyi és tengerészeti minisztérium közli, hogy mindazok, akik a fentebbit ídőben befizették a 3 százalékos, azt visszafizetheti a nemzeti repülőalap intézete a minisztériumhoz intézendő kérvény elintézése alapján. Nem igényelhetők ezek a visszafizetések olyan vállalatoknál, ahol a vállalati árat az illeték 3 százaléka emelték, vagy az árba beleszámították volt. A minisztérium felhívja a figyelmet arra, hogy közbenjárókat ne vegyenek igénybe, mert ilyen uton semmi visszatérítést nem engedélyeznek.

Uj cégek

A temesi királyi helytartóság cégbizottsága tegnap Dumitrescu Dimitrie táblai tanácselnök elnöklése alatt ülést tartott és ezen alkalommal Popovici Ioan főtitkár tíz újabb cégjegyzési kérelmet terjesztett a bizottság elé. Beható tárgyalás után a bizottság hat esetben megadta a végleges működési engedélyt, három kérvényt elutasított és egyet elhalasztott. Megkapták az engedélyt cégek működésére: Bota Dragalina az aradmegyei Világos községben vegyeskereskedésre, Padureanu Lázár Aradon gyarmatárának és cukorkának nagyban és kicsinyben való árusítására, Csipkés Sándor Aradon sütemény, cukoska, édességek és fagyalt árusítására, Botciu, született Brata Mária Aradon szálloda nyitására, Ebner Mihály kisjécsai kereskedő üzletének kiegészítése kosmai engedéllyel, Almank Anna született Fábán józsefvárosi, Fröbl-uccai ócskás üzletének kiegészítése új bútorok eladásával.

— **Mikor esedékes a nagykereskedők készlet jelentése.** Az ellenőrző törvény szerint tíz naponként kell jelentést tenniük a közszükségleti cikkek mennyiségi és árváltoztatásáról a nagyvárosi kereskedőknek. Hogy félreértesek ne legyenek, a legfelsőbb ellenőrző bizottság kimondotta, hogy ezeket a lapunkban közölt formulákon adandó jelentéseket legkésőbb az új tíznapos időszakot megelőző napon kell a nemzetgazdasági minisztérium speculációs osztályához beadni, tehát a tíznapos időszakok a 10—20 és 30-án járván le, a jelentéseket 9-én, 19-én és 29-én kell benyújtani. A legfelsőbb speculációs bizottság ülésén több tag előterjesztést tett abban az irányban is, hogy a közszükségleti cikkek bizonyos neméinél megszorítást kellene tenni a mennyiség szerint és ezeket ki kellene emelni a törvény hatálya alól, tehát sem jelentéseket nem kellene rólok tenni, sem maximális alá nem lennének vonatkozó. Ilyenek bizonyos luxus cikkek tekinthető husnemek, madarak, szardellák és drága halak, a halikrák, az egyszerű szappanokon túl luxus toalettszappanok, stb. A bizottság javaslatot tett ilyen irányban Bujoiu nemzetgazdasági miniszternek, aki dönteni fog.

— **A tisztviselők tüzelő fája.** A minisztertanács legutolsó ülésén a köztisztviselők fával való ellátásának kérdésével foglalkozott. August Filip államtitkár előterjesztése intézkedés fog történni, hogy a tisztviselők hitelintézetei révén részletfizetésre szerezhessek be a szükségelt famennyiségeket.

SPORTSEMÉNYEK

Az olimpiai bizottság kérdést intézett a résztvevő országokhoz, hogy a háboru befejezése esetén megtartsák-e az olimpiai játékokat?

A jelenlegi politikai helyzet egyre bizonytalanabbá teszi az 1940-ki évi olimpiást, annál is inkább, mert a rendező Finnország jelenleg olyan helyzetben van, ami időszertülné teszi az olimpiai játékokat. Ettől függetlenül a nemzetközi sajtó már régebben feltette a kérdést, hogy az olimpiást megtartsák-e? Erre a kérdésre feleletet ad a következő Párisból érkezett távirat:

A nemzetközi olimpiai bizottság legutóbb Hollandiában tartott ülésén elhatározta, hogy körlevelet intéz a résztvevő országokhoz, amelyben a következő két kérdést teszi fel:

1. Rendezzék-e meg az olimpiást ha a háboru a jövő év tavaszáig befejeződik?

2. Abban az esetben, ha mégis megrendezik az olimpiást, résztvehetnek-e azon a hadviselő államok sportolói is?

Valószínűnek látszik, hogy az olimpiai bizottság a beérkezett válaszok után dönt végső fokon, hogy megtartsák, vagy véglegesen elhalasztják-e a jövő évi Finnország fővárosában tervezett olimpiást. A körlevél következtében most már a résztvevő államok döntenek afelől, hogy tanácsos-e megtartani Heisinkben az olimpiai küzdelmeket.

Mica-Chinezul Ilsa bajnoki mérkőzés lesz ma délután a Banatul pályán

A Mica-Chinezul Ilsa ma, vasárnap délután fél-négy órai kezdettel egyik legnehezebb bajnoki mérkőzését bonyolítja le. Ellenfele a brádi Mica együttese lesz, amely két pontnyi veszteséggel, közvetlenül a Chinezul-ILSA mögött van a bajnoki táblázaton. A brádi csapat legutóbb az aradi Gloriát győzte le fölényesen és a lila-kékék ellen is bizonyára mindent elkövetnek, hogy a győzelmet megszerezzék. A Chinezul-ILSA eddig ebben a bajnokságban nem vesztett pontot. Kifutó és egyre fejlődő játékkal csak győzelmet arattak és a csapat hívei remélik, hogy a győzelmi sorozat ma sem szakad meg. A mérkőzés, amely a Banatul-pályán lesz, érdekes és izgalmas küzdelmet ígér.

A kerületi bajnokság első osztályában ma a következő bajnoki mérkőzéseket játsszák le: Vulturii—Fratelia délután háromnegyednyolc órákor a Vulturii-pályán, CFR—Politehnica délelőtt 11 órákor a CFR-pályán, Banatul—Jandarmi délelőtt 11 órákor a Banatul-pályán, Patria—Rapid délelőtt fél 11 órákor a Patria-pályán és Bohn—Progresul a Bohn-pályán. — A másodosztályú bajnokság mai műsora a következő: III. kerületi FC—Ancora délután félnyolc órákor a Patria-pályán, Victoria—Freidorf délután félnyolc órákor a Patria-pályán, Dura—Cultura délelőtt 11 órákor a Progresul-pályán, CSHN—Fortuna délután félnyolc órákor a Fratelia-pályán.

1939. október 16.

Kíméltik a román-magyar sportkapcsolatokat**Budapesti rádió is közvetíteni fogja a bucarestii mérkőzést.**

A Bucarestben szereplő magyar válogatott csapat több vezető személyiség utazik. A vezetőként lesz Misángyi Ottó dr. is, az OTT alelnöke. Misángyi Ottó egyformán jártas a sport minden ágában, éppen ezért az ő véleménye döntő befolyású minden ügyben. Legyen labdarúgásról, atlétikáról, vagy bármilyen más sportról is szó. Az OTT országos alelnökének a mérkőzés látogatásán kívül fontos szerepe lesz Bucarestben, ahol érintkezésbe lép az UFSR képviselőivel, akikkel alaposan meg tárgyalja a román-magyar sportkapcsolatok kilyűltetésének módjait. A két ország szövetségi megbízottainak nem lesz más feladata, mint a gyakorlatla is átvinni az ez év tavaszán megkötött román-magyar sportegyezményt, amelyet Neagu Perescu budapesti látogatása alkalmával hoztak létre.

Itt említjük meg, hogy a magyar és a román diótársaságok között megállapodás jött létre, a melynek értelmében a budapesti rádió is közvetíti október 22-én Bucarestben lebonyolításra kerülő román-magyar futballmérkőzést. Ez az első eset, hogy a magyar rádió Bucarestből ad riportot. A közvetítés másik érdekessége pedig az, hogy miután Bucaresti és Budapest között csak részben van közvetíték, a közvetítés egyik része légvezeték felhasználásával fog történni.

Reiter balöszekötőt játszik. A temesvári munkásatléták vezetősége úgy határozott, hogy Reiter jövőben a balöszekötő posztján szerepeljen. A vezetőség meg volt elégedve Reiter középcsatárával is, azonban, így akarja megkímélni attól, hogy esetleg mérkőzés közben lesérüljön. Reiter helyét egy új szerzemény foglalja el.

Október 19-én elutaznak a magyar csapatok Bucarestbe. A román labdarúgószövetség részéről ávbesszélőn beszélgetést folytattak Budapesttel. Konnan azt az értesítést kapták, hogy a magyar csapatok már október 19-én reggel elutaznak Bucarestbe, ahova ugyanaznap éjjel fél 1 órakor érkeznek meg. A magyar vendégek Kürtös határállomásnál lépnek az országba, ahol a román szövetség képviselői fogadják őket. A budapesti különítmény október 23-án reggel 6.50 órakor indul vissza a magyar fővárosba. A magyar labdarúgó szövetség azt a kérést intézte a román szövetséghez, hogy járuljon hozzá ahhoz, hogy a magyar csapat október 20-án, pénteken edzést tarthasson az ANEF pályán.

Összeállították a németek ellen játszó jugoszláv válogatottat. Vasárnap Zágrábban ültözik meg Németország és Jugoszlávia válogatott csapatai. A jugoszláv szövetség összeállította az országos válogatott csapatot, amely a következők: Glaser — Belosevici, Matosici — Manola, Zajhinek, Lechner — Medarici, Hitrec, Lesnik, Antalkovici, Perlici. Tartalékok: Lovric, Constantinovici, Puksec, Petrovici.

Kegyelmet kaptak a megbüntetett magyar játékosok. Zsengeller, Sárosi III. és Bíró válogatott játékosokat a Budapest—Bécs mérkőzés után az a veszély fenyegette, hogy indolens játékuékert letiltják őket. A szövetség legutóbbi ülésén foglalkozott a játékosok ügyével és mindhárom dorgálásban részesítette, úgy, hogy a magyar csapat eredeti összeállításban játszhat Bucarestben.

Rádió**VASÁRNAP, OKTÓBER 15**

Radio Romania és Radio Bucuresti: 9.55: Istentisztelet közvetítése a patriarkátusról. 11.30: Rádiózenekar. 13: Időjelzés, időjárás, rádióműsor, sport és egyéb közlemények. 13.10: Petrica Motoi zenekara. 14: Hírek. 14.20: Hangvers. folytatása. 14.50: Látványosságok, művészeti és kulturális hírek. 15: Mezőgazdasági tanácsok. 15.15: A falu órája. 16.15: Katonai előképzősök órája. 17.15: A Munka és Jókérdv órája. 18.15: Időjelzés, időjárásjelentés. 18.17: Katonazene. 19: Orvosi krónika. 19.15: Nagy énekesek lemezei. 19.58: Sport. 20: A hét. 20.15: Luceafarul tánczenekar. 20.45: Hírek, sporteredmények. 21: Táncezen. 21.45: Román énekek és táncok. 22.30: Hírek. 22.50: Hanglemezek.

Budapest I. 9: Hanglemezek. 9.45: Hírek. 10: Unitárius istentisztelet. 11: Református istentisztelet. 12: Katolikus istentisztelet. 13.30: Budapesti Hangversenyzenekar. 14.45: Hírek. 15: Hanglemezek. 16: A téli gazdasági iskolai tanulók gyakorlati kiképzése. Közvetítés Nyulfaluból. 16.45: Szalonötös. 17.30: A gazda és a hajózás. Felolvasás. 18: Hírek. 18.15: Ilosvay-jazz. 18.35: Tarka színészvilág. Csevegés. 19.05: A havai világ hangverseny műsora. Havai hangszerek bemutatása és havai dalok. 19.45: Harminc szőlőkosár. Elbeszélés. 20.15: Hírek. 20.25: Születi nóták. Énekel Utry Anna és Cselényi József, kiséri Horváth Gyula és cigányzenekara. 21.25: Sport. 21.35: Kód. Hangjáték egy felvonásban. 22.11: Danyi Ferdinánd gondolkázi. 22.40: Hírek. 23.05: Polgár Tibor Neo-Bachstein zongorán játszik. 23.30: Táncezen. 24: Hírek idegen nyelveken. 24.20: Lovászi Ferenc és cigányzenekara. 1.05: Hírek. **Budapest II. 12.15:** Szórakoztató lemezek. 16.05: Lakatos Flóris és cigányzenekara. 19.50: Országos postászenekar. 20.30: A rózsabokortól az ab-

laktáblaig. Előadás. 21: Hírek. 21.20: Irók a tréfa tükrében. Csevegés. 21.45: Hanglemezek.

HÉTFŐ, OKTÓBER 16.

Radio Romania: 12: Időjelzés, vízállásjelentés, háztartási és egészségügyi tanácsok. 12.10: Hanglemezek. 13: Időjelzés, sport és egyéb közlemények. 13.10: A Predescu zenekar hangversenye. 14: Hírek. 14.20: A hangverseny folytatása. 15: Látványosságok és művészeti hírek. 19: Időjelzés és időjárásjelentés. 19.02: Énekkari számok. 19.25: Fuvószene. Radio Romania és Radio Bucuresti: 20: Hanglemezek. 20.45: Sport hírek. 21: Hanglemezek. 21.10: Felolvasás. (A mi királyunk.) 21.20: Ima a királyért. 22.20: A rádiózenekar hv. idegen nyelveken.

Budapest I. 7.45: Torna, hírek, hanglemezek, étrend. 11: Hírek. 11.20: Levelesláda és Kis mesék. Felolvasások. 13.10: Balajka. 13.40: Hírek. 14.20: Időjelzés, időjárás. 14.30: Szalonzene. 15.30: Hírek. 16: Piaci árak. 17.15: Diákféltóra. 17.45: Hírek. 18.15: Egy német tréfamester. Előadás. Utána Strauss Richard hanglemezek. 18.30: Mit termel a magyar gyógy- és tápszeripar? Közvetítés a Wander-gyárból. 19.20: Rajkók zenekara. 20.15: Hírek. 20.25: Harmonikakettős. 20.40: Huszárok és testőrök hazatérése 1843-ban. Előadás. 21.10: Operazenekar. 22.40: Hírek. 23: Szánó Gyula énekel, Sári Elemér cigányzenekarnak kíséretével. 23.30: Uhl Antal katolikus lelkész üzen az északfranciaországi magyaroknak. 24: Hírek idegen nyelveken. 24.25: Jazz. 1.05: Hírek. **Budapest II. 19.15:** Német nyelvoktatás. 19.45: A kelenvölgyi dalkör műsora. 21: Hírek. 21.20: A szociális munka hőskora. Előadás. 21.45: Táncezen.

A DZSUNGEL**TITKA**A „Déli Hírlap” eredeti regénye
Irtá: K. D.**TIZENNEGYEDIK FEJEZET.****Férfiak.**

Ronald kezei ökölbe szorultak, szemeiben vad féltékenység villant fel, mellőre szorongás nehezedett, tekintete elborult. A holdfény ott reszketett az uton, megvilágította a padot, rajta az összefonódott párt és Ronald szívét határtalan keserűség fogta el. Látta a padon az egymás karjaiban levő párt, világosan kivette a hereg alakját és jól látta a nőt is, akít Omar karjaiban tartott. Látta és könnyes keserűséggel ismert reá.

Igen, semmi kétség! Ő volt az: Lilyan. Az ő Lilyanja!

Nem akarta végignézni az előtte lejátszódó jelenetet, de hiába próbálta elfordítani tekintetét, valami odakényszerítette, odahuzta, holott minden ölelés és minden csók mázsás sulyal nehezedett a szívére. Nem hallotta, hogy mit beszélnek egymással, nem értett egy szót sem, de amit látott, az éppen elég volt neki, az több volt mindennél. És most már nem volt kíváncsi semmire, nem volt szüksége töprengésre és magyarázatokra, most már tudott és megértett mindent.

Ezek a gondolatok száguldottak végig a fiatal angolon, miközben véresre harapta ajkait. Keze ősztönszerűen a zsebébe tévedt és maga sem tudta, hogy miért, de a revolvere agyát szorongatta. Arcának minden izma megfeszült, szemei belevillogtak a sötétbe. Életében másodszer érezte már azt a szörnyűt, azt a hihetetlen, azt a rettenetést, a mit most érzett.

Hogy az ő Lilyanja, az ő menyasszonya egy idegen férfi karjai között volt.

Ott feküdt a fal peremén, a megindult szél szétcsabozta a haját, faleveleket sodort az arcába, de ő minderről nem tudott semmit, mindebből nem érzett semmit. Ezer háborgó indulattól fölkaparva

küzdött saját magával, kényszerítette vissza magába a már-már kitörni készülő indulatait és amikor sikerült erőt vennie magán, ismét csak az a megvető gumyos mosoly rángatózott végig arcán, mint akkor először.

Nem! Nem szabad gyengének lennie, nem szabad magát régi emlékektől befolyásoltatni. Miért is lepi meg az, amit látott, miért figyel, miért is okoz neki ez gondot. Hát nem leszámolt vele már egyszer, nem sikerült magát már egyszer igaz, hogy ezer szenvedés, keserűség, tépelődés és bolyongás árán, túllenni ezeken a dolgokon? Talán kezdje újra? Hát megérdemli, hogy újból kereszttül menjen érte mindazon a sok szenvedésen és keserű napon, amelyet őmiatta már egyszer megért?

Nem! Uralkodnia kell maén!

Szinte ijedten kapta el a kezét a revolverről. Csak nem akar valami helyrehozhatatlan ostobaságot elkövetni? Lelőni? Ugyan miért és kit? Nem, nem érdemes már ő — még erre sem. Az egyedüli és legokosabb, amit tehet: innen szét csendesen visszavonulni, mint aki semmit sem látott és hallott, holnap hajóra ülni és vitorlázni tovább, vissza, vagy előve. bárhová. De innen el, mintha itt semmi és senki nem lenne, akihez valamikor köze is lett volna.

Mert lehet valakit kényszeríteni a szerelemre? Nem. Ha mindent el is lehet érne erőszakkal, de ezt nem. Ha pedig ő mást választott, úgy tudta, hogy mit tesz és miért teszi. Ő nem tehet mást. mint féltreáll és tovább megy...

Igy akarta magát megcáfolni, érzéketlenné tenni, de a következő pillanatban már ismét egymásba szorította ajkait és hangtalan, vad sóhajtás tört elő melléből!

— Lilyan! Lilyan!...

És szeretne volna hangosan, szenvedélyesen odakiáltani szerelmének ezeket a szavakat, szeretett volna lerohanni hozzá, leborulni előtte és megcsókolni legalább a lábait, hiszen mérhetetlen kín volt itt lenni, pár lépésnyire tőle, ilyen hosszas távollét után és nem mutatkozhatni előtte, nem beszélhetni vele legalább egy pár hideg, közömbös szót, ha már tényleg nem szereti őt és nem akar tudni róla.

De közben már fölemelkedett és csuzzott, ku-

szott vissza, mert érezte, ha ott marad, ha még tovább is látja őt, odakiabál, odarohan hozzá. Óvatosan mászott vissza, köről-köre és néhány perc múlva már ismét lent volt a fal tövében, ahol izgatottan és kíváncsian várta a barátja:

— Na, mi az újság? Rájöttél valamire? Láttál valamit érdekeset? — kérdezte rögtön Welton izgagott, de óvatos suttogással.

Ronald igyekezett közömbös maradni és elrejtteni előtte izgatottságát, ami csak minden ónuralma megfeszítésével és csak félig sikerült neki.

— Semmi különös és semmi jelentékeny... majd elmesélem a hajón... na menjünk, Jack!

— Máris odébb állunk? Hiszen ha jól tudom, határozott céllal rendeztük meg ezt a kis kirándulást. Valaminek utána akartál járni.

— Nem szükséges öreg barátom, nincsen már minék utánajárni, eleget láttam és mindent tudok. Na menjünk!

Welton megértette, hogy barátjának rossz a hangulata és valamilyen ismeretlen okból kifolyólag most egyáltalában nincsen beszélgetésre kedve, éppen ezért tapintatosan nem is firtatta tovább a dolgot. Némán indultak neki az útnak visszaelé, át a falon, le az utra, ki a városból, vissza a hajóra.

Késő éjszaka volt már, mire odaértek és csendesen leülve egymás mellé a fedélzet első részére, pipára gyújtottak. Ronald pedig elmesélte, hogy mit látott a parkban. Hidegen és minden keserűség, vagy izgatottság nélkül mesélt, igyekezett úgy feltüntetni a helyzetet, mintha már egyáltalában nem érintenék mélyebben a történetek, hiszen aszszony meg nő száz és száz más van a világon. Barátja azonban látta, érezte, hogy Ronald hideg és üres szavai mögött mély szomorúság, leküzdhetetlen szerelem remeg.

Megérezte, de hallgatott. Egy szót sem szőtt, igazat sem adott neki, nem is vigasztalta. Csak a mikor bevégezte mondanivalóját és mindketten felémelkedtek, hogy éjszakai nyugovóra térjenek, szoritotta meg a kezét erősen, keményen, mintegy jelezve, hogy reá mindenkor számíthat.

(Folytatjuk)

A SZOVJET NEM KÉR SZÁRAZFÖLDI TERÜLETET A FINNEKTŐL

Karília egyrészt hajlandók átengedni
ENYHÜLT AZ OROSZ-FINN FESZÜLTSG
Megtartják „a három- király értekezletet“

Londonból jelentik: Moszkvai jelentések szerint finn tárgyaló bizottság elé a szovjet légügyi népbizottsága a következő követeléseket terjesztette elő:

1. Néhány kisebb sziget átengedése a finn öbölben.
2. Közös védelmi szerződés.
3. Kereskedelmi szerződés.
4. A finnországi németek kitelepítése.

Ezzel szemben a Szovjet hajlandó a Karéliában egy sávot átengedni a finneknek.

A skandináv államok közbelépte enyhítette a feszültséget

Moszkvából jelentik: (Dunaposta.) Paasikivi finn követ, aki mint ismeretes, Moszkvában tárgyalásokat folytat a szovjet kormányval, újabb felhatalmazást kért kormányától a tárgyalások folytatására. Finnországban általában nagyon szerencsés megoldásnak tartják, hogy Paasikivi nem kapott meghatározott felhatalmazást a megállapodás megkötésére és a tárgyalások minden fázisára vonatkozólag utasításokat kell, hogy kérjen kormányától.

Helsinkiből érkezett hírek szerint a finn közvélemény az USA és a skandináv államok közbelépését nagyon célszerűnek tartják. Általánosságban biznak abban, hogy a helyzet néhány napon belül enyhülni fog.

Moszkvában megerősítették azokat a híreket, hogy a három skandináv állam megbízottja jegyzéket nyújtott át a szovjet kormánynak, amelyben azon reményüknek adnak kifejezést, hogy a finn-

szovjet tárgyalások nem adnak aggodalomra okot és a függő kérdéseket sikerülni fog békés uton elintézni.

A SZOVJET JÓVÍSZONYT ARAK FINN-ORSZÁGGAL.

Helsinkiből jelentik: (Dunaposta.) A finn kormány gondosan áttanulmányozta azokat a feltételeket, amelyeket a Moszkvában tárgyaló finn bizottságnak nyújtották át. A kiszivárgott hírek szerint meg van a remény a finn-szovjet ellentétek békés elintézésére.

A helsinkii amerikai körök véleménye szerint az Egyesült Államok moszkvai nagykövetének pénteken a Kremben tett látogatása után, az volt a véleménye, hogy a szovjet kormánynak szándékában áll a jóviszonyt Finnországgal szemben továbbra is fenntartani.

Az északi államok a béke tartalékjai

Stockholmból jelentik: A négy északi ország államfőjének találkozásáról nagy érdeklődéssel írnak a svéd lapok. Az Aftenpost megállapítja, hogy az északi népek nem akarnak másokkal háborúba keveredni. Ha a civilizáció és a kultúra még számít valamit, akkor az államfők találkozásának is hatással kell lenni az ese-

menyekre. Ezek az államok semleges tartalékok akarnak maradni, amelyek rendelkezésére állhatnak majd a békének és ha eljön annak az ideje, akkor a közvetítési akciónak is, anélkül azonban, hogy a hadviselők bármilyen érdekeit sértenék. (Radiopress.)

KATONAI BEHÍVÁSOK SVÉDORSZÁGBAN
Stockholmból jelentik: (Dunaposta.) Ész-svédországban több tartalékos korosztályt katonaszolgálatra hívtak be. Az ezzel kapcsolatosan kiadott hivatalos magyarázat szerint a behívás azért volt szükség, mert Svédországnak ebben az évben még igen kevés számú tartalékos hívták be.
SARACIOGLU TÁRGYALÁSA BEFEJEZÉSÉNYERT.

Ankarából jelentik: A Jeni Sabach című tanbuli lap úgy tudja, hogy Saracioğlu és Motov között a tanácskozások befejezést nyert. Törökországnak sikerült elérnie azt, hogy az Oroszországgal megkötött egyezmény nem folyósolja az Angliával és Franciaországgal szemben vállalt kötelezettségeket. A török külügyminiszter vasárnap utazik el Moszkvába (Rador.)

A SZOVJET—JAPAN EGYEZMÉNY.
Moszkvából jelentik: (Rador.) Togo japán nagykövetet csütörtökön és pénteken fogadta L. sovsky külügyi népbiztos helyettes. Megbeszélések szeptember tizenhatodikán megkötött szovjet-japán egyezményből folyó részleteket, különös tekintettel egy közös határvizsgálóbizottság megállapítására.
AZ EGYHAZI FERFIK ÜLDÖZÉSE A SZOVJET ÚJ TERÜLETÉN.

Rómából jelentik: (Dunaposta.) A Stefani újság jelentése szerint a moszkvai istenellenesség lapja arról ír, hogy Fehér-Oroszországban és Nyugat-Ukrajnában a szovjet csapatok bevonulása sok katolikus és ortodox papot letartóztatott, lengyel tisztekkel és kapitalistákkal együtt elbarakádozták magukat a templomokban és gépfegyverekkel fogadták a szovjet hadsereg katonáit.

Kevés a tűzifa a temesvári piacon a vagonhiány miatt

Az általánosan érzékelhető vagonhiány a fakerekedelmre is kihatással van és a temesvári piacon volról sem rendelkezik a tűzifamennyiséggel, amelyre városunknak a tél folyamán szüksége lesz. Legalább még négyezeröttszáz vagon fára van szükség a téli szükséglet fedezésére, éppen a vagonhiányra való tekintettel csak igen kis mértékben érkeznek újabb szállítmányok a piacra. Erre való figyelemmel a temesvári fakereskedők küldöttsége felkereste Fratila Iont, a kereskedelmi és iparkamara főtitkárát és a kamara közbenjárását kérte a szükséges vagonok rendelkezésére bocsátása érdekében. A kamara tegnapi máris megítélte a kellő lépéseket és remény van rá, hogy a vasút rövidesen lehetővé fogja tenni a tűzifaellátás megkönnyítését.

APRÓ HIRDETÉSEK

Alkatmazas
Ügyes gépírónt írodai gyakorlattal, román, magyar nyelvtudással azonnalra felveszünk. Desider Friedrich IV., Str. Vespasian 11. 1364

Lakas
Háromszobás uecai II. emeleti tisztaságos fürdő és illeték nélkül havi 1400 leiért novemberre kiadó. V. Piata Küttl 1. 1377

A TEMESVÁRI BANK
épületben (Piata Bratianu)
modern 3szobás lakás
november 1-ére kiadó
Bővebbet a Temesvári Bank házközlegésénél.

Garzónlakást,
1—2 szobával, esetleg mellékhelyiségekkel, keres egyedülálló úriember november 1-re, lehetőleg központi fűtés és állandó melegvízellátással. Címet „Pedáns úrilakó” jeligére a lap kiadójába kérek.

Kiadó egyszobás, fürdőszobás lakás. IV., Str. Sturdza 36. 1379

Modern 3 szobás lakás mellékhelyiségekkel november 1-re kiadó IV. Str. Văcărescu 11. 1380

Az elit családok találkozóhelye
Barul la Mos Nicu
(Tisztí Casino)
Világvárosi műsor. Megnyilt október 14-én.

Astrakán, róka, nemesszőrmék!
Nagy választék! — Kis árak!
Piata Tralan

Tűzifa olcsó és jó minőségben Klein
fakereskedés. Timisoara IV., str. Gării 3. Telefon: 29-32.

Atlas-veler
Eladó, előszobafal, szennyesszekrény és egyéb háztartási cikk. IV. Str. Bratianu 29. III. emelet 2. 2045

Komplett fehér háló sürgősen olcsón eladó. Megtekinthető délelőtt 8—10-g és délután 1—4-g. I., Str. Gheorghe Lazar 8. Weiner. 1342

Elektromotorokat oca 15 HP forgó áramhoz vételre keresünk. IV. Str. Vespasian No. 11. Desider Friedrich. Telefon: 44—24. 1363

Ruhaszekrény és kihúzható ebédlő asztal eladó. IV., Str. Bolintineanu 14 szám. 1375

Eladó egy teljes mechanika üzem, esztergapadok, furógépek, gyorsgyalú, fűrés és csiszológép, valamint egy nagy Wanderer gyorsmárógép teljes felszereléssel Assael Arad, Calea Radnei.

Gyümölcsfák, rózsák díszbokrok sírokra tuják, fenyők sziklanövények kaphatók. Gerebecz Pál kertészetében II., Str. Rusia 9. Gyárvárosi szőlők. 1378

Zománcfürdőkád jó állapotban megvételre kerestetik. Lux, IV., Str. Fröhl 44. 1381

Különjete
Képviselertet keres Bucuresti területére agilis, jó összeköttetésekkel rendelkező fiatalember, aki perfekt a román, magyar és német nyelvben. Cím kiadóban. 1866

Nem éri a drágaságot, ha a **Maradékaruházban** vásárol! Most érkezett nagy választékban és minden méretben télikabát és ruhaszövet. — III. Bul. Carol 5. szuterén, Doja-u. sarok.

Modern takaréktűzhelyek
kiváló minőségben. Alandó raklór románcozott és fekete tűzhelyekben.
KÁLMÁN DEZSŐ
speciális takaréktűzhelyzőm
Timisoara IV. Bulev. Carol 40